

Studiegids 23/24

BT2: De verschillende rollen van de leerkracht onderzoeken/
verkennen

Inhoud

Inhoud.....	1
Voorwoord.....	2
1 Uitgangspunten van het studieprogramma	3
1.1 Onderdelen van het studieprogramma	4
1.2 Plaats van onderwijseenheden van het betreffende studiejaar in het totale programma periode 3 en 4.....	5
2 Studieloopbaanbegeleiding en de professionele leergemeenschap.....	8
2.1 Studieloopbaanbegeleiding.....	8
2.2 Professionele leergemeenschap.....	8
2.3 Onderzoek.....	9
2.4 Toetsing.....	9
3 Studieonderdelen Periode 3	10
3.1 Werkplekieren.....	10
3.1.1 Werkplekierenopdracht periode 3: Lesson study	12
3.2 Rijke opdracht- De reflectieve leerkracht.....	12
3.2.1 Toetsing	18
3.3 Kennisbasis Aardrijkskunde, Geschiedenis en Natuur en Techniek.....	20
3.3.1 Toetsing	23
4 Studieonderdelen Periode 4	26
4.1 Werkplekieren.....	26
4.1.1 Werkplekierenopdracht periode 4: Leerklimaat.....	28
4.2 Rijke opdracht - een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat bieden	28
4.2.1 Toetsing	32
4.3 Kennisbasis Nederlands.....	36
4.3.1 Toetsing	37
4.4 Kennisbasis Rekenen-wiskunde	38
4.4.1 Toetsing.....	39
4.5 Kennisbasis Geestelijke stromingen	40
4.5.1 Toetsing	41
.....	43
Bijlage 1: Landelijke bekwaamheidseisen	44
Bekwaamheidseisen Hogeschool IPABO	44
Bijlage 2: Opdracht werkplekieren periode 3: Lesson study	50
2.1 Lesson Study	50
Werkwijze.....	52
BIJLAGE Factsheet "Lesson study met de PLG"	54
Bijlage 3: Opdracht werkplekieren periode 4: Leerklimaat	57
Nuttige adresgegevens	59

Voorwoord

Beste student,

Dit is de studiegids van semester twee van jaar 1 op de Hogeschool IPABO. In deze gids vind je informatie over het studieprogramma. Per studieonderdeel wordt kort en bondig beschreven wat de inhoud is, aan welke doelen gewerkt wordt, welke literatuur je moet bestuderen, hoe groot de studielast is en hoe het onderdeel getoetst wordt. Ook kun je lezen hoe je begeleid wordt tijdens je studie. De programmagebieden die steeds aan bod komen zijn: het werkplekleren (stage), het basisprogramma, de kennisbasis en het keuzeprogramma.

Gebruik deze studiegids om de noodzakelijke informatie per studieonderdeel terug te vinden. Hierdoor krijg je zicht op hoe je studie is opgebouwd en wat de kern is van elk studieonderdeel. Tijdens de lessen en de bijeenkomsten op de opleiding word je verder geïnformeerd en geïnspireerd over de manier waarop je elk studieonderdeel kunt vormgeven.

We wensen je dit semester veel succes met je studie!

Het docententeam van Hogeschool IPABO

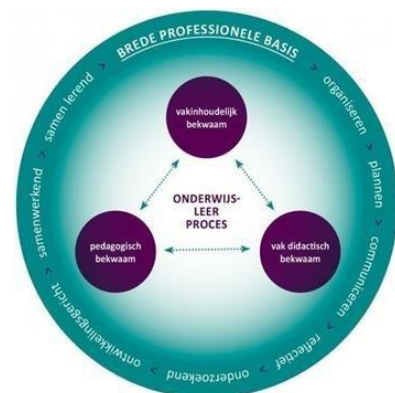
1 Uitgangspunten van het studieprogramma

In onderstaand overzicht kun je zien hoe we de opleiding hebben ingedeeld en wat we per fase van een student verwachten. Om de studeerbaarheid te verhogen hebben we elk semester opgedeeld in twee periodes. Elke periode duurt 9 à 10 weken. Naast lesweken zijn er toetsweken en ook stageweken. De majorfase hebben we opgedeeld in vier beroepstaken en de minorfase in vier minoren.

		Semester 1	Semester 2
Majorfase	Jaar 1 Fase: Opleidingsbekwaam	Beroepstaak 1 Periode 1 en 2	Beroepstaak 2 Periode 3 en 4
	Jaar 2 Fase: Minorbekwaam	Beroepstaak 3 Periode 5 en 6	Beroepstaak 4 Periode 7 en 8
Minorfase	Jaar 3 Fase: Werkplekbekwaam	Minor 1 Periode 9 en 10	Minor 2 Periode 11 en 12
	Jaar 3 Fase: Werkplekbekwaam	Minor 3 Periode 13 en 14	Minor 4 Periode 15 en 16

Voor elk studieonderdeel in deze gids krijg je studiepunten (EC). We werken met onderwijseenheden van minimaal 3 EC. Dat betekent ook dat we zowel in de major- als de minorfase voor een groot deel met een vakoverstijgend programma werken, waarin de verschillende vakken rondom een gezamenlijk thema worden aangeboden.

Het studieprogramma zit zo in elkaar dat je werkt aan de bekwaamheidseisen voor leerkrachten. Een bekwame leraar is een leraar die heeft aangetoond dat hij vakinhoudelijk, vakdidactisch en pedagogisch invulling kan geven aan het beroep leraar basisonderwijs. Een bekwame leraar is ook deelnemer aan een professionele (onderwijs)-leergemeenschap. Deze vormt hij met zijn collega's.

Figuur 1: Bekwaamheidsprofiel leerkracht basisonderwijs, bewerkt model, bron: Onderwijscoöperatie, 2017

Binnen Hogeschool IPABO zijn de landelijke bekwaamheidseisen (LBHE) leidend in het curriculum. De codes komen terug in de verschillende beoordelingsformulieren onder het kopje BHE. De volledige lijst van LBHE vind je in Bijlage 1: Landelijke Bekwaamheidseisen. Daarin is duidelijk hoe de leerlijn er per bekwaamheidseis uit ziet.

Met het studieprogramma kiezen we er ook voor om jou als student meer eigen regie te geven en ruimte te maken voor jouw eigen interesses en vragen. Dat kan zowel bij het werkplekleren als in het basisprogramma, maar het meest duidelijk zie je dat terug bij de keuze- of verdiepingsprogramma's in de major- en minorfase en bij de specialisaties in de minorfase. Voor de keuze- of verdiepingsprogramma's zijn aparte studiegidsen samengesteld.

1.1 Onderdelen van het studieprogramma

Het studieprogramma van de derde en vierde periode bestaat uit het werkplekleren, het basisprogramma, het keuzeprogramma en de kennisbasislessen. Daarnaast is tijdens iedere periode een cultuurweek.

Werkplekleren

Tijdens het werkplekleren loop je wekelijks een dag stage in de bovenbouw (groep 5-8). Dit traject vormt een essentieel deel van je opleiding. In deze periode kun je lesactiviteiten uitvoeren met leerlingen, je kunt je mentor en andere leerkrachten in de praktijk observeren en met hen in gesprek gaan en je kunt suggesties uit de vaklessen uitvoeren ten behoeve van het basisprogramma. De toetsing vindt plaats middels een werkplekassessment (WPA). Over de begeleiding tijdens het werkplekleren lees je meer in het document Werkplekleren Hogeschool IPABO 2023-2024.

Basisprogramma: vaklessen, rijke opdracht, portfolio

In de vaklessen van het basisprogramma krijg je handvatten (kennis, ideeën en suggesties) aangereikt waarmee je jezelf kunt ontwikkelen tot leerkracht. De leidraad hierbij is het thema van de periode en de daaraan gekoppelde rijke opdracht. Dit zijn vakoverstijgende open opdrachten waarvoor je gedurende een hele periode zelfstandig een portfolio vult met activiteiten, waarover je aan het einde van de periode verslag uitbrengt. Aan het einde van periode 3 doe je dat door middel van een schriftelijk verslag, en aan het einde van periode 4 met een mondelinge presentatie. Je maakt inzichtelijk wat je in de betreffende periode allemaal hebt geleerd en hoe je jezelf als leraar hebt ontwikkeld. En dat wordt getoetst.

In periode 4 bereid je in je professionele leergemeenschap (PLG) twee aaneengesloten betekenisvolle lessen voor. Je bereidt dezelfde lessen voor, en voert de lessen uit op je werkpleklerenplek. Tijdens de uitvoering zal een medestudent aanwezig zijn om jouw leerkrachthandelen te observeren aan de hand van de rollen van de leraar.

Deze verplichte opdracht maakt onderdeel uit van de rijke opdracht en wordt dus opgenomen in je portfolio. De lesbeschrijvingsformulieren (LBF's) en de reflecties van deze opdrachten lever je als bijlage bij de toetsing in.

Cultuurweek

Iedere periode bevat een cultuurweek: de Week van het kinderboek in periode 3 en Sporen in het land tijdens periode 4. Meer informatie ontvang je tijdens de betreffende vaklessen.

Kennisbasis

Het laatste studieonderdeel bestaat uit de kennisbasis. In dit onderdeel leer je belangrijke kennis en vaardigheden voor de betreffende vakken. Deze worden getoetst door middel van (digitale) toetsen of vaardigheidstoetsen, je kunt de toetsperiode in het toetsrooster vinden. De exacte data en tijden van de toetsen worden opgenomen in het rooster van de desbetreffende periode.

Studiepunten en studiebelasting

Voor elk studieonderdeel krijg je studiepunten (EC). Eén studiepunt staat voor een studielast van 28 uur. We werken met onderwijseenheden van minimaal 3 EC. Als je de studielast naast het aantal uren zet dat wekelijks voor lessen en werkplekleren is ingeroosterd, dan zie je dat daar een groot verschil in zit. Er is dus veel tijd om je te ontwikkelen door zelfstandig te studeren en om onderzoek te doen. Je hebt vrijheid om je tijd optimaal in te delen en aandacht te besteden aan die onderdelen die jouw belangstelling hebben. Met de opbrengst van dit werk vul je een portfolio voor je rijke opdracht.

1.2 Plaats van onderwijseenheden van het betreffende studiejaar in het totale programma periode 3 en 4

Nadat je in de eerste beroepstaak van de studie bezig bent geweest met beelden van onderwijs en je eigen studie- en beroepshouding staat in periode 3 de reflectieve leerkracht centraal en richt je je in periode 4 op het bieden van een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat.

Jaar 1 tweede semester BT2: De verschillende rollen van de leerkracht onderzoeken/ verkennen	
Periode 3	Periode 4
Kern: De reflectieve leerkracht	Kern: Een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat bieden
Werkplekieren: 3 EC Werkplekieren in een vaste bovenbouwgroep (5 t/m 8) met uitwisseling naar andere groepen	Werkplekieren: 3 EC Werkplekieren in een vaste bovenbouwgroep (5 t/m 8) met uitwisseling naar andere groepen
Basisprogramma: 6 EC De reflectieve leerkracht Deelnemende vakken: NE RE PE DR BEVO ENG	Basisprogramma: 6 EC Een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat Deelnemende vakken: AK GS N&T RE MU
Cultuurweek 'Week van het kinderboek'	Cultuurweek 'Sporen in het land'
Kennisbasis: 3 EC AK GS N&T	Kennisbasis: 3 EC NE RE GE-STRO
Keuzeprogramma (zie keuzeprogrammagids)	Keuzeprogramma (zie keuzeprogrammagids)
Totaal: 15 EC	Totaal: 15 EC

CONTEXTEN BEKWAAMHEIDSEISEN

Het leerproces van jou als student tot beginnende leerkracht basisonderwijs staat steeds centraal in het studieprogramma. Je ziet hieronder hoe dat per fase en per jaar wordt opgebouwd.

Opleidingsbekwaam (eind jaar 1)

In de opleidingsfase opleidingsbekwaam voert de student leeractiviteiten uit, waarin hij zich vakinhoudelijk heeft verdiept. Hij houdt daarbij rekening met de gegeven startsituatie en de verschillen tussen leerlingen. Dit verricht hij in de volgende context op zijn stage:

- onder coaching en verantwoordelijkheid van de mentor;
- de leeractiviteiten zijn een variatie in werkvormen;
- de leeractiviteiten zijn afgestemd op de gebruikelijke inrichting van het onderwijs in de stagegroep en op informele contacten met ouders. Een taakverdeling hierin wordt samen met de mentor afgestemd.

Minorbekwaam (eind jaar 2)

In de opleidingsfase minorbekwaam is de student in staat om, onder begeleiding van de mentor en op basis van een groepsplan, onderwijsactiviteiten inhoudelijk, organisatorisch, pedagogisch en vakdidactisch verantwoord uit te voeren. De student kan daarbij in de uitvoering rekening houden met de verschillen in de groep door af te stemmen op de ontwikkelingsbehoeften van zijn groep.

De student kan een sfeer neerzetten tijdens de leeractiviteiten, waarin de leerlingen rekening (leren) houden met elkaar. De student heeft daarbij zicht op zijn eigen communicatief gedrag en dat van de leerlingen onderling in zijn groep. De student herkent de basisbehoeften bij leerlingen en houdt hier rekening mee.

Dit verricht de student in de volgende context op zijn stage:

- onder gedeelde verantwoordelijkheid van de mentor;
- stimulerend en (bege)leidend;
- een dagdeel;
- tijdens leeractiviteiten met een variatie in werkvormen en aandacht voor de verschillende onderwijsbehoeften. Hierbij woont de student ook enkele gesprekken in formele setting met ouders bij;
- de leeractiviteiten zijn afgestemd op de gebruikelijke inrichting van het onderwijs in de stagegroep. Een taakverdeling hierin wordt samen met de mentor afgestemd.

Werkplekbekwaam (eind jaar 3)

Op niveau van werkplekbekwaam voert de student leeractiviteiten in de stage uit, waarin de student laat zien dat hij zijn handelen afstemt op de visie van de school en die kan onderbouwen op basis van theorie. De student is in staat om voor een werkdag, volledig zelfstandig en op basis van een groepsplan alle onderwijsactiviteiten inhoudelijk, organisatorisch, pedagogisch en vakdidactisch verantwoord uit te voeren. Daarbij dient rekening gehouden te worden met de verschillende onderwijsbehoeften in de groep, ook met die van kinderen met specifieke onderwijsbehoeften.

Dit verricht hij in de volgende context op zijn stage:

- gecoacht door de mentor;
- stimulerend, leidend en begeleidend;
- werkt op basis van een passende vorm van sturing;
- binnen de groep aandacht voor verschillen en extra zorg bieden aan een kleine groep leerlingen;
- in deze fase heeft de student enige inbreng in formele oudercontacten onder toezicht van zijn mentor;
- als lid van het schoolteam; binnen de visie van de school.

Startbekwaam (eind jaar 4)

Op niveau van startbekwaam voert de student gedurende een aantal weken, bestaande uit vijf opeenvolgende werkdagen, volledig zelfstandig onderwijs uit. Dit doet hij voor verschillende onderwijsactiviteiten op planmatige en beredeneerde wijze. Het gegeven onderwijs is hierbij inhoudelijk, organisatorisch, pedagogisch en vakdidactisch verantwoord. Dit voert hij uit voor een (leeftijds)groep naar keuze, rekening houdend met de verschillende onderwijsbehoeften in de groep. Over de voortgang van de onderwijsprocessen en de opbrengsten bij kinderen kan hij rapporteren aan en in gesprek gaan met collega's en ouders op basis van een analytisch zicht op de ontwikkeling en het leren van kinderen en het eigen professionele aandeel hierin.

Dit verricht hij in de volgende context op zijn stage:

- zelf verantwoordelijk;
- de complete weken: gedurende vijf opeenvolgende werkdagen;
- stimulerend, leidend en begeleidend;
- werkt op basis van een passende vorm van sturing;
- leeractiviteiten zijn gericht op de groep als heterogene groep;
- de student is in staat om onder supervisie van de mentor zelfstandig oudergesprekken te voeren;
- als lid van het schoolteam; binnen de visie van de school.

Tabel 1: Bekwaamheidsniveau per context opleidingsfase

2 Studieloopbaanbegeleiding en de professionele leergemeenschap

Op de Hogeschool IPABO word je op twee manieren begeleid bij het studeren: via studieloopbaanbegeleiding (SLB) en in de professionele leergemeenschap (PLG).

2.1 Studieloopbaanbegeleiding

De studenten en de studieloopbaanbegeleider vormen samen een klas. In deze klas krijgt het studieverloop van zowel de groep als van de individuele student de aandacht.

De studieloopbaanbegeleiding (SLB) heeft tot doel om:

1. de studievoortgang van de studenten te volgen en programma-gerelateerde blokkades weg te nemen;
2. opleidingsprocessen (voor) te bespreken en te evalueren;
3. een sociaal netwerk te creëren;
4. de ontwikkeling te stimuleren van de brede professionele basis van studenten en
5. aandacht te besteden aan de persoonsvorming en socialisatie van studenten.

Tijdens SLB-bijeenkomsten staan de onderwijsbehoeften van studenten centraal. De studenten zijn verantwoordelijk voor hun eigen leerproces(sen) en stellen zich actief, collegiaal en constructief op. De studieloopbaanbegeleider begeleidt het leerproces op adaptieve wijze: hij sluit aan bij de opleidingsfase, de dynamiek in de groep en de behoeftes van individuele studenten of van de hele groep. De studieloopbaanbegeleider kan een sturende rol op zich nemen, maar hij streeft naar een meer begeleidende en coachende rol.

Ten aanzien van de brede professionele basis wordt tijdens de eerstejaars SLB-bijeenkomsten aandacht besteed aan:

1. leer- en ontwikkelingsdoelen formuleren;
2. reflectief leren;
3. een nieuwsgierige en onderzoekende houding aannemen (vragen formuleren en daar antwoorden op formuleren vanuit verschillende perspectieven);
4. professionaliseren in samenwerking en communicatie.

2.2 Professionele leergemeenschap

Op de IPABO werk je regelmatig samen in professionele leergemeenschappen (PLG). Het is een vorm van sociaal leren waarbij je in kleine groepen gezamenlijke leeractiviteiten onderneemt.

In het eerste jaar staat dit vooral in het teken van leren samenwerken, elkaar motiveren en stimuleren, feedback leren geven en ontvangen en samen studeren. In het tweede jaar worden opdrachten complexer en onderneem je vaker onderzoeks- en ontwerpactiviteiten, waarbij je elkaars input en de input van experts nodig hebt. In de majorfase in het eerste en tweede jaar word je hierbij intensief begeleid door de vakdocenten van het basisprogramma. Uiteindelijk leer je in de minorfase in het derde en vierde jaar om zelfstandig in een volwaardige PLG te functioneren.

Het kan ook zijn dat je tijdens werkplekleren in een PLG werkt, bijvoorbeeld op de opleidingsscholen in het kader van Samen Opleiden. Je werkt dan samen met studenten uit verschillende jaargroepen, waarbij de leeromgeving en vraagstukken van de stageschool centraal staan.

2.3 Onderzoek

Gedurende de opleiding krijg je de kans om je professionele onderzoekende houding verder te ontwikkelen. Het gaat hierbij niet om een lineair proces maar om een voor ieder student ander pad langs belangrijke ervaringen. De onderzoekslijn van Hogeschool IPABO onderscheidt drie dimensies waarop je groei kan laten zien. Ten eerste gaat het om de zich ontwikkelende attitude van de student. Ten tweede om de ontwikkeling van de systematische aanpak van problemen en vragen. En ten slotte om de verwerving van steeds specifiekere en meer specialistische contextgebonden kennis, vaardigheden en attitudes. Met de onderzoekslijn werk je aan de ontwikkeling van de brede professionele basis (bekwaamheidseis).

2.4 Toetsing

Bij de modulebeschrijvingen wordt steeds aangegeven op welke manier de toetsing van elke module plaatsvindt. Modules worden afgesloten met bijvoorbeeld een verslag, een presentatie of een mondeling gesprek. Hiervoor zijn leerdoelen opgesteld en een aantal voorwaardelijke criteria. Bij de beoordeling van de leerdoelen worden de beoordelingscriteria met de schaal 'voldoende niveau' en 'hoogwaardig niveau' gebruikt.

Naast deze toetsvorm worden er ook digitale kennistoetsen afgenomen. Na het maken van deze toets krijg je een percentage te zien. Dit geeft je een inschatting van hoe je de toets hebt gemaakt. Nadat alle studenten de toets hebben gemaakt, analyseert de toetscommissie de vragen en bepaalt zij de cesuur. Op de publicatiedatum – te vinden in het toetsrooster – wordt je definitieve cijfer bekend.

Elk jaar heb je twee mogelijkheden om de toets te maken: de eerste kans en een herkansing. De data dat de toetsen worden afgenomen of moeten worden ingeleverd zijn te vinden op het portaal van de IPABO onder 'toetsrooster'. Je vindt bijzonderheden met betrekking tot de toetsing ook terug bij de modulebeschrijvingen onder 'afnamecondities en toegestane hulpmiddelen bij toets' en 'innamecondities toets'.

Als één van de voorwaardelijke criteria niet in orde is, wordt het verslag wel inhoudelijk nagekeken, maar beoordeelt de examiner met 'VW'. Tijdens de volgende mogelijkheid kan de toets opnieuw worden ingediend of afgenomen.

3 Studieonderdelen Periode 3

3.1 Werkplekieren

Code Osiris, vakcode en toetscode	Studiejaar	Onderwijsperiode	Programma-gebied	Studielast in credits	Werkvormen
Werkplekieren BT2 MB-BB WPA BT2 21B-WPA-BT2	1	3 en 4	Werkplekieren	6 EC	n.v.t.

INHOUD STUDIEONDERDEEL: WERKPLEKIEREN

Leren in de praktijk op de basisschool vormt een essentieel onderdeel van je opleiding. Tijdens het werkplekieren bereid je je voor op het beroep leraar basisonderwijs. Je ervaart daar wat het vak leraar basisonderwijs betekent en wat erbij komt kijken.

Verantwoording studielast
De student doorloopt dit semester 29 dagen werkplekieren en bereidt deze dagen voor.

Bekwaamheidseisen studieonderdeel	
Vakinhoudelijk bekwaam (1.1 en 1.2)	<ul style="list-style-type: none"> De aanstaande leerkracht beheerst van alle leergebieden de leerstof van de aangeboden leeractiviteiten. De aanstaande leerkracht kan de leerstof samenstellen, kiezen of bewerken op zo'n wijze dat de leerlingen die kunnen leren en kunnen begrijpen wat de relevantie van de leerstof is voor het dagelijks leven.
Vakdidactisch bekwaam (1.3, 1.4 en 1.5)	<ul style="list-style-type: none"> De aanstaande leerkracht stelt leerdoelen bij de vakinhoud en kan deze afstemmen op het niveau en de kenmerken van de doelgroep; De aanstaande leerkracht herkent verschillende leer- en onderwijstheorieën, vakdidactische werkvormen en (digitale) leermiddelen. De aanstaande leerkracht kan leeractiviteiten voorbereiden, uitvoeren en evalueren.
Pedagogisch bekwaam (1.6 en 1.8)	<ul style="list-style-type: none"> De aanstaande leerkracht werkt tijdens de uitvoering van zijn leeractiviteiten aan een veilig ondersteunend en stimulerend leerklimaat; De aanstaande leerkracht kan zijn pedagogisch handelen afstemmen op de groep.
Brede professionele basis (1.9, 1.10, 1.11)	<ul style="list-style-type: none"> De aanstaande leerkracht werkt aan zijn eigen ontwikkeling door op basis van eigen leer- en ontwikkelingsdoelen gebaseerd op de eigen ontwikkelbehoefte en maakt hierbij gebruik van reflectief leren (mentor, studiegenoten/ opleidingsdocenten). De aanstaande leerkracht heeft een nieuwsgierige houding, stelt zichzelf vragen en zoekt naar antwoorden vanuit verschillende perspectieven. De aanstaande leerkracht toont verantwoordelijkheid in communicatie en samenwerking.

Vak	Literatuur	Facultatief	Verplicht
n.v.t.			

Bijzonderheden
Geen bijzonderheden

BHE ¹ Voorwaardelijke criteria en leerdoelen
Zie "Beoordelingsformulier werkplekassessment studiejaar 2023-2024" in de variant VT/DT jaar 1.

Uitwerking toetsvormen
<p>De beoordeling van het werkplekleren vindt plaats door middel van een werkplekassessment. Aan de hand van het WPA wordt door een assessor beoordeeld of je het vereiste niveau voor het onderdeel stage (het werkplekleren) behaald hebt.</p> <p>Bij de uitvoering van het werkplekassessment staat jouw handelen centraal. Voor de beoordeling gebruikt de assessor het beoordelingsformulier werkplekassessment studiejaar 2023-2024. Het WPA wordt afgenomen door één of twee assessoren (schoolopleider en/of instituutopleider). In het schema Opbouw werkplekleren Hogeschool IPABO 2023-2024 zie je wie jouw werkplekassessment afneemt.</p>

Afname condities en toegestane hulpmiddelen bij toetsen
Zie het document "Werkplekleren Hogeschool IPABO 2023-2024".

¹ Bekwaamheidseis: Vakinhoudelijk bekwaam (VI); vakdidactisch bekwaam (VD); pedagogisch bekwaam (PB); brede professionele basis (BPB)

Inname condities toets

Toetsen tellen alleen mee wanneer zij ingeleverd zijn via OnStage. OnStage is bereikbaar via intranet.

3.1.1 Werkpleklerenopdracht periode 3: Lesson study**INHOUD STUDIEONDERDEEL: WERKPLEKLERENOPDRACHT LESSON STUDY**

Tijdens werkplekleren in periode 3 ga je, als je stageloopt op een opleidingschool binnen Samen Opleiden, met je PLG aan het werk met de opdracht over een lesson study. De uitwerking van deze opdracht vind je in Bijlage 2.

3.2 Rijke opdracht- De reflectieve leerkracht

Code Osiris, vakcode en toetscode	Studiejaar	Onderwijsperiode	Programma-gebied	Studielast in credits	Werkvormen
BT2.1 De reflectieve leerkracht 21B-BP-BT2.1	1	3	Basisprogramma	6 EC	Aanbod vanuit verschillende vakken.

INHOUD STUDIEONDERDEEL: DE REFLECTIEVE LEERKRACHT

Onderwijs komt tot leven als jij als leraar de stof voor je leerlingen tot leven wekt. Maar hoe doe je dat? Hoe inspireer en motiveer jij je leerlingen tot leren? Welke rollen neem jij aan als leraar om dit te bereiken? Dit zijn vragen waar jij de komende periode antwoord op gaat zoeken.

Rollen van de leraar

Slooter (2018) beschrijft de volgende rollen van de leraar: pedagoog, didacticus, gastheer/vrouw, presentator, afsluiter en coach. Vanuit deze en andere theorie ga je op zoek naar allerlei aspecten die komen kijken bij het lesgeven. Je onderzoekt hoe de zes rollen vorm krijgen bij de diverse vakken, en hoe professionals (zoals je mentor) dat in de praktijk doen. Dit doe je onder andere door een gesprek met je mentor en andere leraren te voeren over de rollen van de leraar en door een persoonlijke leervraag te beantwoorden over de rollen van de leraar. Vervolgens probeer je deze zes rollen zelf toe te passen, reflecteer je op jouw uitvoering van de zes rollen van de leraar in de praktijk en stel je meerdere leerdoelen op voor de volgende periode, deze leerdoelen worden gekoppeld aan de rollen van de leraar.

Tijdens je onderzoek voor deze rijke opdracht zijn de volgende vragen leidend:

1. Wat houden de zes rollen van de leraar in?
2. Hoe geeft jouw mentor en geven andere leraren invulling aan die verschillende rollen?
3. Hoe geef je zelf invulling aan deze rollen?
4. Hoe inspireer en motiveer jij je leerlingen tot leren?

Persoonlijke leervraag

Binnen deze rijke opdracht krijg je de kans om je te verdiepen in de rollen van de leraar. Je

formuleert een (onderzoeks)vraag waar jij deze periode een antwoord op wilt krijgen. Dit kan bijvoorbeeld een onderzoeksvraag in de theorie zijn, een reflecterende vraag op jouw handelen in de klas zijn of een vraag die je zou willen onderzoeken met je medestudenten. Deze vrijheid kun je dus gebruiken om je te verdiepen of verbreden in een onderwerp dat betrekking heeft op de rollen van de leraar. Je werkt het antwoord op deze vraag uit met de ondernomen acties en geraadpleegde bronnen in je verslag. Tijdens de PLG-bijeenkomsten wordt er meer aandacht geschonken aan het formuleren en beantwoorden van deze persoonlijke leervraag.

Tijdens deze periode verzamel je alle activiteiten die je hebt ondernomen om leerlingen te inspireren en motiveren vanuit de rollen van de leraar. Je verzamelt bijvoorbeeld beschrijvingen van observaties van je mentor en andere leraren, relevante literatuur (boeken, artikelen, websites), eigen voorbereidingen voor activiteiten in de klas (LBF's), reflectieverslagen op de uitvoering van werkplekleren suggesties door de vakdocenten op de IPABO, gespreksverslagen et cetera. Deze activiteiten bundel je in je portfolio. Dit portfolio is persoonlijk en ondersteunend voor je verslag.

Aan het einde van de periode lever je een verslag in bij je beoordelaar, waarin je de opbrengst van de uitgevoerde activiteiten samenvat. Daaruit blijkt dat je begrijpt wat de rollen van leraar inhouden en hoe jij ze in de praktijk vormgeeft om je leerlingen te motiveren en inspireren. In je verslag geef je weer hoe jij activiteiten hebt voorbereid aan de hand van theorie. In je verslag geef je aan wat je eigen leerdoelen voor de komende periode zijn, en hoe je daaraan gaat werken.

INFORMATIE PER VAK

Nederlands

In je rol van didacticus houd jij je deze periode bezig met het ontwerpen van kwalitatief goede én betekenisvolle taallessen. We zoomen deze periode in op de domeinen taalbeschouwing, stellen (= creatief en zakelijk schrijven) en jeugdliteratuur. Jij doet onderzoek naar de beginsituatie van kinderen en probeert kinderen te enthousiasmeren voor taal(beschouwing), stellen en/of jeugdliteratuur. Tijdens deze periode verzamel je materialen waarmee je kunt aantonen wat je hebt ondernomen om leerlingen te inspireren en motiveren vanuit jouw rol als didacticus (en mogelijk ook van de andere rollen die je hebt) tijdens een taalles of -activiteit voor de taaldomeinen die centraal staan. Naast alle bij de omschrijving van de rijke opdracht genoemde mogelijke portfoliomaterialen ligt het voor de hand om bv. ook enkele stel- of schrijfopdrachten van de kinderen in het portfolio op te nemen. Je bouwt de taalles of -activiteit op een didactisch te verantwoorden manier op én je streeft ernaar om de taalactiviteit betekenisvol te maken voor de kinderen.

Taalbeschouwing

Bij het domein taalbeschouwing gaat het erom dat je leerlingen laat nadenken over hoe taal in elkaar zit. Je kunt hierbij denken aan zinsontleden, woordbenoemen, synoniemen, homoniemen, homofonen, beeldspraak, spreekwoorden en gezegdes, namen, etymologie, over taalgebruik, straattaal, dialecten, lessen over taal om mensen te verleiden (zoals reclame bijvoorbeeld), etc.

Taalbeschouwing:

- De lesdoelen sluiten aan bij de beschreven beginsituatie.
- Je les start met een motiverende inleiding.
- Je geeft een duidelijke instructie over het onderwerp dat in de les centraal staat.
- Je doet enkele klassikale, uitdagende oefeningen, zodat de leerlingen de lesstof inoefenen.
- De leerlingen verwerken de lesstof individueel of in groepjes. Jij begeleidt de leerlingen hierbij.
- Als afsluiting blik je met de leerlingen terug op het leerproces en op de leerresultaten.
- Je reflecteert op de lessen en vraagt aan jouw mentor om de les te evalueren.

Stellen

De bedoeling is dat je het schrijfproces van de leerlingen op een positieve manier ondersteunt en begeleidt bij het schrijven van een creatieve of zakelijke tekst.

Stellen:

- De lesdoelen sluiten aan bij het domein en bij de beschreven beginsituatie en zijn specifiek en meetbaar.
- Je begint de lessen met een goede en motiverende introductie van de stelopdracht: de leerlingen krijgen zin om deze tekst te gaan schrijven en weten wat ze moeten doen.
- Daarna begeleid je de leerlingen die hun teksten aan het schrijven zijn door adviezen en/of complimenten te geven. Je zorgt ervoor dat de leerlingen betrokken en gemotiveerd blijven.
- Na afloop laat je de leerlingen kritisch naar hun eigen tekst kijken (en/of naar die van een ander) om de teksten beter te maken.
- Als afsluiting bedenk je een manier waarop de leerlingen hun teksten presenteren.
- Je reflecteert op de lessen en vraagt aan jouw mentor om de les te evalueren.

Jeugdliteratuur

Jeugdliteratuur en leesbevordering speelt gedurende de hele basisschoolperiode een rol in de wereld van de kinderen. Gebruik bij de stel- en/of taalbeschouwingslessen die je geeft kinderboeken.

Werkplekieren suggestie:

Je ontwerpt en doordent voor deze periode ten minste één betekenisvolle stel- of taalbeschouwingsles en voert deze uit. Besteed aandacht aan de (stel)producten van de kinderen en neem deze ook op in jouw portfolio. Tijdens de bijeenkomsten Nederlands worden concrete lesideeën getoond en besproken. Om aan te tonen dat je de rol van taaldidacticus beheerst, bestudeer je voorafgaand aan de les vakdidactische bronnen en zorg je ervoor dat de lessen voldoen aan de domeinspecifieke eisen voor een goede les.

Rekenen-wiskunde

Bij rekenen-wiskunde ligt in deze periode de focus op de rol van didacticus. We besteden bij het rekenen in de bovenbouw van de basisschool aandacht aan de vijf domeinen: getallen, meten, meetkunde, verhoudingen en verbanden. Je verwerft didactische kennis die nodig is om in de klas de onderwerpen breuken, verhoudingen, procenten en kommagetallen in samenhang te onderwijzen. Je leert ook hoe kennis en vaardigheden in de domeinen meten en verbanden verder worden ontwikkeld en hoe jij de leerling bekwaam kunt onderwijzen in deze domeinen.

In de lessen staan we stil bij het verrijken van methodes, aansluiten op de belevingswereld binnen de reken-wiskundeles, werkvormen en het gebruik van verschillende modellen. We doen een suggestie om het modelgebruik in je werkplekieren-school te onderzoeken.

Werkplekieren suggestie:

Modelgebruik in de les: In de didactiek van het reken-wiskundeonderwijs werken we op concreet, schematisch en formeel niveau. Op het schematisch niveau wordt het gebruik van (visuele) modellen gezien als hulpmiddel bij het verkrijgen van begrip en het uiteindelijke maken van de berekening. Een goede leraar kiest tijdens de interactieve bespreking met de kinderen over de gemaakte opgaven altijd het schematisch niveau voor het vergelijken van de wijze van oplossen. Bij breuken wordt bijvoorbeeld gebruik gemaakt van verschillende modellen, zoals het cirkelmodel, de strook en de dubbele getallenlijn. Het loont om kinderen te leren in het proces van oplossen te kiezen voor het gebruik van een van de modellen.

In deze opdracht willen we je ervaring op laten doen met het gebruik van modellen. Je geeft een les, voorbereid op het lesvoorbereidingsformulier, waarin je kinderen laat werken aan een paar opgaven over breuken (of een ander onderwerp, afhankelijk van de groep van je werkpleklers). In de bespreking gebruik je twee verschillende modellen. Je neemt het werk van de kinderen na afloop in en bekijkt hoe de kinderen in hun aanpak gebruik hebben gemaakt van een van beide modellen. In de reflectie op de les ga je specifiek in op jouw ervaringen met beide modellen en het resultaat bij de kinderen. Je geeft kort aan wat voor jou de volgende stap zou zijn in het aanbod. Je maakt een koppeling tussen jouw les en een artikel. Artikelen worden in de bijeenkomsten aangeboden.

Pedagogiek

De pedagogische aspecten in alle zes de rollen van de leraar zullen worden behandeld in de bijeenkomsten pedagogiek. Als *gastheer* wil je contact maken met de groep, als *presentator* wil je de aandacht krijgen, als *didacticus* wil je de leerlingen samenwerkend kunnen laten leren, als *pedagoog* weet je wat er speelt in de groep en tot slot kan je als *afsluiter* samen met de groep evalueren op de betrokkenheid.

Tijdens de bijeenkomsten is samenwerkend leren het uitgangspunt. Vooruitblikkend: vanaf het tweede jaar wordt er van je verwacht dat samenwerkend leren een onderdeel van jouw onderwijspraktijk is. Maar hoe bereid je dat goed voor? Er zal steeds een link gelegd worden naar de zes rollen en wat dat betekent voor eigen ontwikkeling (wat betreft samenwerkend leren).

Werkpleklers suggestie:

- Met behulp van een kijkwijzer kan je in kaart brengen hoe bekwaam je bent in de rol van pedagoog. Dit kan je gebruiken om een pedagogisch leerdoel te formuleren en daaraan te werken op de werkplek.
- Probeer verschillende keren een werkvorm van samenwerkend leren uit op de werkplek. Gebruik de tips en aanwijzingen uit het boek (Van Ast et al., 2022) om hier steeds beter in te worden. Beschrijf je leerproces. En beschrijf ook: wat zie je aan de betrokkenheid van de leerlingen?

Drama

Wanneer je drama geeft kom je sterk in aanraking met de zes rollen die deze periode centraal staan. De leerlingen:

- moeten zich welkom voelen in jouw les (gastheer);
- moeten opdrachten en thema helder voorgeschoteld krijgen (presentator);
- moeten zich veilig voelen op de spelvloer en daarbuiten (pedagoog);
- moeten zich ondersteund voelen in hun spel (didacticus);
- moeten tijdens het leren bij je terecht kunnen wanneer ze ergens tegenaanlopen (leercoach);
- moeten met jou samen kunnen beschouwen op eigen en elkaars werk en op de les (afsluiter).

In de dramalessen richten we ons op de inzet van drama als didactisch hulpmiddel bij andere lessen. Jullie ontwerpen in groepjes lessen waarin drama als didactisch hulpmiddel wordt ingezet. Deze lessen testen we met elkaar uit. Hierin besteden we expliciet aandacht aan de verschillende rollen.

Werkpleklers suggestie:

Door op je werkplek een dramales te geven waarin je drama als didactisch hulpmiddel inzet, kom je met de verschillende rollen die in deze periode centraal staan, in aanraking.

Beeldende vorming

In beroepstaak 1 heb je in de ateliers zelf ervaren wat beeldend vormgeven is. In beroepstaak 2 zullen we inzoomen op het ontwikkelen van creativiteit en de omgang met beelden in het onderwijs. Je verdiept je theoretische kennis, onder andere over het vormgevingsmodel.

Het vormgevingsmodel komt op een praktische manier terug in deze beroepstaak, waarin je zelf een les beeldende onderwijs mag gaan verzorgen. In de colleges maak je kennis met verschillende vakdidactische principes en zullen we de rollen van de leerkracht specificeren voor de beeldende les. Je voert in de stage een beeldende les uit, die uitstekend is voorbereid volgens de procesgerichte didaktiek.

Werkpleklerin suggestie:

Een beeldende les (wordt uitgelegd tijdens de colleges).

Engels

Middels een inleiding in de theorie van (tweede) taalverwerving door kinderen, wordt bij studenten een bewustwording ontwikkeld waar kansen liggen om kinderen een nieuwe taal te leren.

De bijeenkomsten zijn gericht op het bewust toepassen van de theorie in de praktijk. Tijdens de bijeenkomsten ga je met verschillende werkvormen aan de slag. Je gaat tweede taallessen observeren, ontwerpen en tenslotte voer je een activiteit voor Engels uit in jouw eigen groep. Als student werk je tevens zelfstandig aan je eigen vaardigheden Engels, deze ga je o.a. gebruiken tijdens de presentaties in de laatste bijeenkomst (feedback moment). B2-niveau CEFR wordt geëist.

Werkpleklerin suggestie:

Voor NT2 kun je een interessante opdracht binnen een NT2-setting doen. Suggesties hiervoor krijg je in de bijeenkomsten.

Verantwoording studielast	
Contacturen per werkvorm	44 uur
Zelfstudie	112 uur
Toetsing	12 uur

Pedagogiek	<ul style="list-style-type: none"> Alkema, E., Kuipers, J., Lindhout, C. & Tjerkstra, W. (2022). <i>Meer dan onderwijs. Theorie en praktijk van het onderwijs in de basisschool</i>. Van Gorcum. Slooter, M. (2018). <i>De zes rollen van de leraar</i>. Pica. Van Ast, M., De Loor, O., Spijkerboer, L. & Ettekovén, E., (2022). <i>Actief en Samenwerkend leren</i> (5e druk). Noordhoff Uitgevers. 		x
Drama	Nooij, H. de. (2021), <i>Kijk op Spel</i> (5e druk). Noordhoff Uitgevers.		x
Beeldende vorming	<ul style="list-style-type: none"> "Creëren kun je leren.pdf, E-book, en bijbehorende kennisclips". Te bereiken op https://app.creeerenleer.nl/teacher/beeldend (wanneer ingelogd met IPABO-account) 		x
Engels	<p>Verplichte literatuur zal via Teams beschikbaar worden gesteld.</p> <p>Facultatieve literatuur:</p> <ul style="list-style-type: none"> Bakker, A. & Mantel, A. (2014). <i>Basisvaardigheden Engels</i>. Noordhoff Uitgevers. 		x

3.2.1 Toetsing

BHE² Voorwaardelijke criteria	
<ul style="list-style-type: none"> Het verslag voldoet aan de eisen zoals geformuleerd in het taalbeleid van de Hogeschool IPABO. De student laat zien dat hij voor elk vakgebied dat aangeboden wordt in deze periode minimaal één werkplekieren-activiteit (lbf of andere bewijslast) heeft uitgevoerd. Het verslag is maximaal 4000 woorden lang (exclusief inhoudsopgave, bijlagen en bronvermelding. Lettertype Arial 11 of vergelijkbaar). De student vertoont bij alle studieonderdelen een actieve, constructieve en collegiale houding. 	
Leerdoelen	
VD 1.5	De student koppelt theorie uit de aangeboden vaklessen (Nederlands, rekenen-wiskunde, pedagogiek, drama, beeldende vorming en Engels) aan ervaringen in de werkplekieren-periode.
VD 1.5	De student onderbouwt zijn eigen vakdidactisch handelen tijdens lesactiviteiten vanuit de zes rollen van de leraar.
VD 1.5	De student kiest één van de zes rollen van de leraar en vergelijkt het handelen van de eigen mentor en één andere leraar binnen deze rol en koppelt het geobserveerde handelen aan literatuur.
PB 1.6	De student onderbouwt zijn eigen pedagogisch handelen tijdens lesactiviteiten vanuit de zes rollen van de leraar.
VD 1.4	De student beschrijft het effect van een motiverende inleiding op de betrokkenheid van leerlingen.
BPB 1.9	De student beschrijft zijn beginsituatie, doelen en acties voor leerdoelen voor de volgende periode en koppelt deze aan de rollen van de leraar.

² Bekwaamheidseis: Vakinhoudelijk bekwaam (VI); vakdidactisch bekwaam (VD); pedagogisch bekwaam (PB); brede professionele basis (BPB)

BPB 1.10	De student reflecteert op de uitkomsten van zijn persoonlijke leervraag met betrekking tot de zes rollen van de leraar.
-----------------	---

BEOORDELINGSCRITERIA

De mate waarin de geformuleerde leerdoelen behaald zijn, wordt beoordeeld als:

- Onvoldoende (0 punten);
- Voldoende (1 punt) of
- Hoogwaardig (2 punten).*

Voldoende (1 punt)	<p>De student behaalt het geformuleerde leerdoel op voldoende niveau. Dat kan op de volgende manieren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De student onderbouwt en maakt op een navolgbare wijze inzichtelijk dat het leerdoel is behaald; <ul style="list-style-type: none"> - waarbij de student op hoofdlijnen juist redeneert; - en de student hoofd- en bijzaken in zijn verhaal kan onderscheiden. • De student betreft in de uitwerking van zijn opdracht al de geformuleerde aspecten in het leerdoel; <ul style="list-style-type: none"> - het werk van de student is op herkenbare wijze uitgewerkt. • De student betreft op de juiste wijze bronnen om te verantwoorden dat het leerdoel is behaald; <ul style="list-style-type: none"> - de student laat zien dat hij de literatuur beheerst; - de student laat zien dat hij de theorie aan praktijksituaties kan koppelen. • De student reflecteert op een systematische wijze op zijn handelen op basis van de leerdoelen; <ul style="list-style-type: none"> - de student maakt gebruik van elementen uit een reflectiemethode; - de student gebruikt feedback ten behoeve van zijn ontwikkeling tot leerkracht.
Hoogwaardig (2 punten)	<p>De student behaalt het geformuleerde leerdoel op hoogwaardig niveau. Dat kan op de volgende manieren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De student onderbouwt en maakt op een navolgbare wijze inzichtelijk dat het leerdoel is behaald; <ul style="list-style-type: none"> - waarbij de redeneringen van de student volledig en uitputtend zijn; - en waarbij de student bij de kern van het verhaal blijft en relevante informatie geeft (scherp en to the point). • De student betreft in de uitwerking van zijn opdracht al de geformuleerde aspecten in het leerdoel; <ul style="list-style-type: none"> - de student is hierbij inhoudelijk creatief, origineel en/of innovatief. • De student betreft op de juiste wijze bronnen om te verantwoorden dat het leerdoel is behaald; <ul style="list-style-type: none"> - de student betreft in de uitwerking van de opdracht hoogwaardige literatuur; - de student gaat kritisch om met (theoretische) bronnen. • De student reflecteert op een systematische wijze op zijn handelen op basis van de leerdoelen; <ul style="list-style-type: none"> - de student koppelt zijn handelen aan een dieper leren (reflectie op dieper niveau); - de student zoekt actief naar feedback en analyseert daarmee zijn ontwikkeling tot leerkracht.

* De complexiteit van wat een student moet kunnen, neemt over de jaren toe. Dit blijkt uit het beheersingsniveau van de leerdoelen. De criteria voor voldoende en hoogwaardig niveau blijven gelijk.

Bijzonderheden
Geen bijzonderheden

Uitwerking toetsvormen
De student doet schriftelijk verslag van zijn onderzoek naar de zes rollen van de leraar. De student beschrijft hoe de rollen bij het voorbereiden en uitvoeren van lesactiviteiten door zichzelf zijn toegepast en formuleert voor zichzelf leerdoelen voor de volgende periode. Daarnaast relateert de student het pedagogisch en didactisch handelen van zichzelf, de mentor en andere leerkrachten aan de zes rollen.

Afnamecondities en toegestane hulpmiddelen bij toetsen
n.v.t.

Innamecondities toets
Toetsen tellen alleen mee wanneer zij ingeleverd zijn via GradeWork. GradeWork is bereikbaar via intranet.

3.3 Kennisbasis Aardrijkskunde, Geschiedenis en Natuur en Techniek

Code Osiris, vakcode en toetscode	Studiejaar	Onderwijsperiode	Programma-gebied	Studielast in credits	Werkvormen
Kennisbasis BT2.1 zaakvakken KB BT2.1 21BKMARZVBT2	1	3	Kennisbasis	3 EC	Hoor- en werkcolleges

INHOUD STUDIEONDERDEEL: KENNISBASIS AARDRIJKSKUNDE, GESCHIEDENIS EN NATUUR & TECHNIEK

De Europese Unie is altijd volop in het nieuws. Denk aan vluchtelingen, de wet- en regelgeving vanuit het Europese parlement in Brussel of de uitbreiding met nieuwe lidstaten. Maar wat weet jij eigenlijk over Europa en de Europese Unie?

Bij aardrijkskunde wordt Europa besproken in groep 7. De leerlingen leren hoe landen eruitzien en hoe de mensen er wonen en leven. Bij geschiedenis speelt Europa een belangrijke rol in de tijdvakken. In de loop der eeuwen is er nogal wat veranderd als je de staatkundige kaarten bekijkt. Bij natuur en techniek gaat het onder andere over mens, natuur en duurzaamheid (kringlopen, CO₂, landbouw, voedsel, kleding).

Tijdens de bijeenkomsten maak je kennis met een aantal invalshoeken. Bij aardrijkskunde maak je onder andere kennis met de invloed van de EU op je dagelijks leven, de migraties van buiten en binnen Europa en de diversiteit van landschappen en bevolking in Europa. Vanuit het oogpunt van geschiedenis maak je onder andere kennis met het ontstaan van Europa en de historische ontwikkeling van Nederland als zelfstandige staat. Bij natuuronderwijs maak je kennis met onder andere natuur in Europa en duurzaamheid.

Inhoudelijk gezien verdiep je je met een studiegroep in een Europees land, waarbij je rekening houdt met de verschillende perspectieven waarop je een land kunt bekijken. Je ontwerpt daarna een 10-daagse reis door het land. Bovendien werk je een didactische opzet uit voor de uitvoering van lessen over dit land op een basisschool. Als het mogelijk is voer je deze ook uit in je stageklas, maar dat is geen verplichting. Het onderzoek naar het land, de 10-daagse reis, en het ontworpen lesmateriaal presenteer je aan het einde van de periode aan medestudenten tijdens een landenmarkt. Voorafgaand aan de presentatie vraag je feedback op de ontworpen lesactiviteiten aan je mentor en medestudenten.

Samen met je groep houd je een logboek bij waarin je vastlegt wie welke taken uitvoert, hoeveel tijd daaraan wordt besteed en welke bronnen je gebruikt. Daarnaast neem je minimaal 3 evaluatieformulieren op die je voor andere groepjes hebt ingevuld tijdens de afsluitende landenmarkt.

Inhoudelijke punten waar je onder andere aandacht aan gaat besteden zijn:

- Hoe is het land veranderd? (Geschiedenis en toekomstperspectief).
- Wie heeft de macht/wie maakt de regels? (Politiek).
- Hoe ziet het land eruit? (Fysisch, natuur).
- Waar leven mensen van? (Economie).
- Hoe gaan mensen met elkaar om? (Cultuur en sociaal).

Bij de presentatie van het land tijdens de landenmarkt zorgen jullie er als groep voor dat het publiek antwoord krijgt op de volgende vragen:

- Hoe reizen jullie zo klimaatneutraal mogelijk vanuit Amsterdam naar het land en terug?
- Hoe reizen jullie zo klimaatneutraal mogelijk door het land zelf?
- Welke bezienswaardigheden bezoek je tijdens je reis?

Tijdens de presentatie van de reis neem je de bezoekers mee op jullie reis, waarbij de aspecten voorbij komen van de verschillende vakken, zoals beschreven in de criteria. Tot slot besteden jullie aandacht aan lesactiviteiten die zijn ontworpen voor de basisschool. Daarbij komen tenminste de volgende aspecten terug: beeldvormers, multiperspectiefisch kijken en activerend onderwijs.

Je bekijkt zelf ook presentaties van andere studiegroepjes en vult daarbij een evaluatieformulier in waarmee je peerfeedback geeft op de presentatie. De presentaties van de landen worden beoordeeld door de zaakvakkendocenten.

Verantwoording studielast	
Contacturen per werkvorm	Bijeenkomsten: 9 uur (Opdrachten en voorbereiding bijeenkomsten: 18 uur)
Zelfstudie	20 uur
Toetsing	Vorbereiding landenmarkt inclusief het maken van educatief en inhoudelijk materiaal: 37 uur

Bekwaamheidseisen studieonderdeel	
Vakinhoudelijk bekwaam (1.1 en 1.2)	<ul style="list-style-type: none"> De aanstaande leerkracht beheerst van alle leergebieden de leerstof van de aangeboden leeractiviteiten. De aanstaande leerkracht kan de leerstof samenstellen, kiezen of bewerken op zo'n wijze dat de leerlingen die kunnen leren en kunnen begrijpen wat de relevantie van de leerstof is voor het dagelijks leven.
Vakdidactisch bekwaam (1.4 en 1.5)	<ul style="list-style-type: none"> De aanstaande leerkracht herkent verschillende leer- en onderwijstheorieën, vakdidactische werkvormen en (digitale) leermiddelen. De aanstaande leerkracht kan leeractiviteiten voorbereiden, uitvoeren en evalueren.

Vak	Literatuur	Facultatief	Verplicht
Geschiedenis	Sommer, A., Sundsbach, K. & Keissen, H. (2019) Reader Geschiedenis & Didactiek Major. IPABO, Hoofdstuk 4, 10 & 11		X
Aardrijkskunde	<ul style="list-style-type: none"> Baltus, R. & Rijborz, D. (2018) <i>Dan gaan we nu aardrijkskunde doen!</i> IPABO, Hoofdstuk 1, 3 & 4 Tijdens de module worden een aantal lees- en studieteksten aangeboden die je via Teams digitaal kunt bestuderen. Daarnaast krijg je leessuggesties tijdens de lessen. 		X
Natuur en techniek	<ul style="list-style-type: none"> .Literatuur wordt beschikbaar gesteld, 		X

3.3.1 Toetsing

BHE³ Voorwaardelijke criteria	
<ul style="list-style-type: none"> • De student zorgt voor een originele en aantrekkelijke presentatie van het land. • Tijdens de presentatie op de landenmarkt is er een LBF van de lesactiviteit beschikbaar. • De student laat bezoekers actief kennis opdoen over het land met behulp van de ontworpen leeractiviteiten. • De student heeft zijn logboek, de bronnenlijst en urenverantwoording via GradeWork ingeleverd. • Het ingeleverde werk voldoet aan de eisen van het taalbeleid van Hogeschool IPABO. 	
Leerdoelen	
VI 1.1	<ul style="list-style-type: none"> • De student beschrijft de geografische perspectieven van een Europees land, in ieder geval het klimaat, landbouw en bevolking. • De student geeft een overzicht van belangrijke momenten in de ontwikkeling van een Europees land met behulp van een tijdlijn. • De student beschrijft welke rol een historisch persoon heeft gespeeld in de ontwikkeling van een Europees land. • De student beschrijft voor minimaal twee verschillende biotopen in een Europees land de abiotische factoren die daar bepalend zijn voor het voorkomen van planten en dieren. • De student onderzoekt met behulp van onder andere de ecologische voetafdruk, de impact van de reis op het klimaat.
VD 1.4	<ul style="list-style-type: none"> • De student kan aantonen dat hij het 'multiperspectivisch kijken' heeft toegepast in zijn lesactiviteiten.
VD 1.5	<ul style="list-style-type: none"> • De student heeft activerende en coöperatieve werkvormen ontworpen, passend bij de doelgroep en de zaakvakken.
VD 1.5	<ul style="list-style-type: none"> • De student evalueert met behulp van feedback van mentor en medestudenten de ontworpen en eventueel uitgevoerde lesactiviteiten.

BEOORDELINGSCRITERIA

De mate waarin de geformuleerde leerdoelen behaald zijn, wordt beoordeeld als:

- Onvoldoende (0 punten);
- Voldoende (1 punt) of
- Hoogwaardig (2 punten).*

Voldoende (1 punt)	<p>De student behaalt het geformuleerde leerdoel op voldoende niveau. Dat kan op de volgende manieren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De student onderbouwt en maakt op een navolgbare wijze inzichtelijk dat het leerdoel is behaald; <ul style="list-style-type: none"> - waarbij de student op hoofdlijnen juist redeneert; - en de student hoofd- en bijzaken in zijn verhaal kan onderscheiden. • De student betreft in de uitwerking van zijn opdracht al de geformuleerde aspecten in het leerdoel; <ul style="list-style-type: none"> - het werk van de student is op herkenbare wijze uitgewerkt. • De student betreft op de juiste wijze bronnen om te verantwoorden dat het leerdoel is behaald; <ul style="list-style-type: none"> - de student laat zien dat hij de literatuur beheerst;
---------------------------	--

³ Bekwaamheidseis: Vakinhoudelijk bekwaam (VI); vakdidactisch bekwaam (VD); pedagogisch bekwaam (PB); brede professionele basis (BPB)

	<ul style="list-style-type: none"> - de student laat zien dat hij de theorie aan praktijksituaties kan koppelen. • De student reflecteert op een systematische wijze op zijn handelen op basis van de leerdoelen; <ul style="list-style-type: none"> - de student maakt gebruik van elementen uit een reflectiemethode; - de student gebruikt feedback ten behoeve van zijn ontwikkeling tot leerkracht.
Hoogwaardig (2 punten)	<p>De student behaalt het geformuleerde leerdoel op hoogwaardig niveau. Dat kan op de volgende manieren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De student onderbouwt en maakt op een navolgbare wijze inzichtelijk dat het leerdoel is behaald; <ul style="list-style-type: none"> - waarbij de redeneringen van de student volledig en uitputtend zijn; - en waarbij de student bij de kern van het verhaal blijft en relevante informatie geeft (scherp en to the point). • De student betreft in de uitwerking van zijn opdracht al de geformuleerde aspecten in het leerdoel; <ul style="list-style-type: none"> - de student is hierbij inhoudelijk creatief, origineel en/of innovatief. • De student betreft op de juiste wijze bronnen om te verantwoorden dat het leerdoel is behaald; <ul style="list-style-type: none"> - de student betreft in de uitwerking van de opdracht hoogwaardige literatuur; - de student gaat kritisch om met (theoretische) bronnen. • De student reflecteert op een systematische wijze op zijn handelen op basis van de leerdoelen: <ul style="list-style-type: none"> - de student koppelt zijn handelen aan een dieper leren (reflectie op dieper niveau); - de student zoekt actief naar feedback en analyseert daarmee zijn ontwikkeling tot leerkracht.

* De complexiteit van wat een student moet kunnen, neemt over de jaren toe. Dit blijkt uit het beheersingsniveau van de leerdoelen. De criteria voor voldoende en hoogwaardig niveau blijven gelijk.

Bijzonderheden
Geen bijzonderheden

Uitwerking toetsvormen
<p>Toetsvorm: De module wordt afgesloten met een presentatie tijdens een landenmarkt. Specifieke inhoudelijke criteria voor het bestuderen van het land en de afsluitende presentatie komen tijdens de bijeenkomsten aan de orde.</p>

Afnamecondities en toegestane hulpmiddelen bij toetsen
n.v.t.

Innamecondities toets

Toetsen tellen alleen mee wanneer zij ingeleverd zijn via GradeWork. GradeWork is bereikbaar via intranet.

4 Studieonderdelen Periode 4

4.1 Werkplekieren

Code Osiris, vakcode en toetscode	Studiejaar	Onderwijsperiode	Programma-gebied	Studielast in credits	Werkvormen
Werkplekieren BT2 MB-BB WPA BT2 21B-WPA-BT2	1	3 en 4	Werkplekieren	6 EC	n.v.t.

INHOUD STUDIEONDERDEEL: WERKPLEKIEREN

Leren in de praktijk op de basisschool vormt een essentieel onderdeel van je opleiding. Tijdens het werkplekieren bereid je je voor op het beroep leraar basisonderwijs. Je ervaart daar wat het vak leraar basisonderwijs betekent en wat erbij komt kijken.

Verantwoording studielast
De student doorloopt dit semester 29 dagen werkplekieren en bereidt deze dagen voor.

Bekwaamheidseisen studieonderdeel	
Vakinhoudelijk bekwaam (1.1 en 1.2)	<ul style="list-style-type: none"> De aanstaande leerkracht beheerst van alle leergebieden de leerstof van de aangeboden leeractiviteiten. De aanstaande leerkracht kan de leerstof samenstellen, kiezen of bewerken op zo'n wijze dat de leerlingen die kunnen leren en kunnen begrijpen wat de relevantie van de leerstof is voor het dagelijks leven.
Vakdidactisch bekwaam (1.3, 1.4 en 1.5)	<ul style="list-style-type: none"> De aanstaande leerkracht stelt leerdoelen bij de vakinhoud en kan deze afstemmen op het niveau en de kenmerken van de doelgroep. De aanstaande leerkracht herkent verschillende leer- en onderwijstheorieën, vakdidactische werkvormen en (digitale) leermiddelen. De aanstaande leerkracht kan leeractiviteiten voorbereiden, uitvoeren en evalueren.
Pedagogisch bekwaam (1.6 en 1.8)	<ul style="list-style-type: none"> De aanstaande leerkracht werkt tijdens de uitvoering van zijn leeractiviteiten aan een veilig ondersteunend en stimulerend leerklimaat. De aanstaande leerkracht kan zijn pedagogisch handelen afstemmen op de groep.
Brede professionele basis (1.9, 1.10, 1.11)	<ul style="list-style-type: none"> De aanstaande leerkracht werkt aan zijn eigen ontwikkeling door op basis van eigen leer- en ontwikkelingsdoelen gebaseerd op de eigen ontwikkelbehoefte en maakt hierbij gebruik van reflectief leren (mentor, studiegenoten/ opleidingsdocenten). De aanstaande leerkracht heeft een nieuwsgierige houding, stelt zichzelf vragen en zoekt naar antwoorden vanuit verschillende perspectieven. De aanstaande leerkracht toont verantwoordelijkheid in communicatie en samenwerking.

Vak	Literatuur	Facultatief	Verplicht
n.v.t.			

Bijzonderheden
Geen bijzonderheden

BHE ⁴ Voorwaardelijke criteria en leerdoelen
Zie "Beoordelingsformulier werkplekassessment studiejaar 2023-2024" in de variant VT/DT jaar 1.

Uitwerking toetsvormen
<p>De beoordeling van het werkplekleren vindt plaats door middel van een werkplekassessment. Aan de hand van het WPA wordt door een assessor beoordeeld of je het vereiste niveau voor het onderdeel stage (het werkplekleren) behaald hebt.</p> <p>Bij de uitvoering van het werkplekassessment staat jouw handelen centraal. Voor de beoordeling gebruikt de assessor het beoordelingsformulier werkplekassessment studiejaar 2023-2024. Het WPA wordt afgenomen door één of twee assessoren (schoolopleider en/of instituutopleider). In het schema Opbouw werkplekleren Hogeschool IPABO 2023-2024 zie je wie jouw werkplekassessment afneemt.</p>

Afnamecondities en toegestane hulpmiddelen bij toetsen
Het WPA wordt beoordeeld door een schoolopleider en instituutopleider

⁴ Bekwaamheidseis: Vakinhoudelijk bekwaam (VI); vakdidactisch bekwaam (VD); pedagogisch bekwaam (PB); brede professionele basis (BPB)

Innamecondities toets

Toetsen tellen alleen mee wanneer zij ingeleverd zijn via OnStage. OnStage is bereikbaar via intranet.

4.1.1 Werkpleklerenopdracht periode 4: Leerklimaat**INHOUD STUDIEONDERDEEL: WERKPLEKLERENOPDRACHT LEERKLIMAAT**

Tijdens werkplekleren in periode 4 ga je met je PLG op je stageschool aan het werk met de opdracht over een veilig leerklimaat. De uitwerking van deze opdracht vind je in Bijlage 3.

4.2 Rijke opdracht - een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat bieden

Code Osiris, vakcode en toetscode	Studiejaar	Onderwijsperiode	Programmagebied	Studielast in credits	Werkvormen
BT2.2 – Een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat bieden 21B-BP1BT2.2	1	4	Basisprogramma	6 EC	Aanbod vanuit verschillende vakken.

INHOUD STUDIEONDERDEEL: EEN VEILIG, ONDERSTEUNEND EN STIMULEREND LEERKLIMAAT BIEDEN

Een stimulerende leerkracht heeft goed contact met de leerlingen en weet hen te boeien voor de leerstof door deze voor hen betekenisvol te maken. Je kunt een ondersteunend en stimulerend leerklimaat bieden door op de belangstelling en behoeften van de leerlingen in te spelen. Leersituaties hebben ook een relatie met de echte wereld: ze zijn authentiek. Een pakkende introductie van de les maakt de relatie met de echte wereld duidelijk, maakt de activiteit betekenisvol en motiveert de leerlingen om te leren. Tegelijk werkt de leerkracht aan een veilig leerklimaat zodat de leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen. Door gebruik te maken van de rollen van de leraar, die in de vorige periode centraal stonden, ondersteunt en stimuleert de leerkracht het leerproces van de leerlingen.

Tijdens deze periode oefen je jezelf in de rollen van de leraar om een veilig leerklimaat te creëren en de leerlingen te ondersteunen en stimuleren met betekenisvolle, authentieke leersituaties. Daarbij gebruik je de leerdoelen die je in periode 3 hebt opgesteld als leidraad. Vanuit de vakken van het basisprogramma krijg je vakinhoudelijke ideeën voor betekenisvol en authentiek onderwijs aangereikt.

Persoonlijke leervraag

Binnen deze rijke opdracht krijg je weer de kans om je te verdiepen in het thema van de periode, een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat. Je formuleert, net als in periode 3, een (onderzoeks)vraag waar jij deze periode een antwoord op wil krijgen. Dit kan bijvoorbeeld een onderzoeksvraag in de theorie zijn, een reflecterende vraag op jouw handelen in de klas of een vraag die je zou willen onderzoeken met je medestudenten. Deze vrijheid kun je dus gebruiken om je te verdiepen of verbreden in een onderwerp dat betrekking heeft op een veilig en

ondersteunend leerklimaat. Je neemt het antwoord op deze vraag met de ondernomen acties en geraadpleegde bronnen op in je presentatie.

Tijdens deze periode ontwerp je in de PLG-bijeenkomsten samen met je medestudenten betekenisvol onderwijs voor jullie werkplekklaren-klassen. Dit betekenisvolle onderwijs bestaat uit twee opeenvolgende lessen uit verschillende vakgebieden, elk met een pakkende introductie. Deze lessen voer je in je eigen werkplekklaren-klas uit, waar een andere student jouw uitvoering observeert aan de hand van de zes rollen van de leraar.

Tijdens deze periode staan de volgende vragen centraal:

1. Wat maakt leersituaties betekenisvol? Wat zegt de theorie erover? Hoe doet je mentor dat?
2. Wat is betekenisvol voor jouw leerlingen? Wat zijn hun culturele achtergronden, talenten, interessegebieden en behoeften?
3. Wat is een veilig leerklimaat en hoe stimuleer je dat?
4. Hoe ontwerp je onderwijs dat aansluit bij wat je tijdens je onderzoek te weten bent gekomen?

In te leveren bewijsstukken

Ter voorbereiding op de mondeling portfolio assessment lever je een verzameling bewijsstukken uit je portfolio in. Deze verzameling bevat:

- Voor ieder deelnemend vak aan het basisprogramma een activiteit die je hebt uitgevoerd tijdens het werkplekklaren.
- De observatie die een medestudent van jouw handelen heeft uitgevoerd tijdens het geven van de ontworpen lessen.

INFORMATIE PER VAK

Rekenen-wiskunde

Om kinderen goed te kunnen ondersteunen in hun reken-wiskundeontwikkeling is het van belang dat je zicht hebt op de leer- en ontwikkelingslijnen. Met grondige kennis van leerlijnen kun je in je onderwijs beter aansluiten bij de ontwikkeling van de individuele leerling en zo met betekenisvol onderwijs een positieve wiskundige attitude stimuleren.

We gaan in deze periode verder met rekenen-wiskunde in de bovenbouw met in het bijzonder aandacht voor de volgende domeinen: procenten, verhoudingen, breuken, kommagetallen en meten/meetkunde. Je leert hoe de leerlijn van ieder van deze domeinen eruitziet. Dit wordt inzichtelijk door te kijken naar: leerlingenwerk, hoe diverse methodes hier aandacht aan besteden en wat hierover geschreven is in de vakliteratuur en theorie. De ontwikkeling van je eigen professionele gecijferdheid zal een rol spelen binnen de lessen om al deze kennis de leerlingen bekwaam te kunnen onderwijzen.

Je werkt bij rekenen-wiskunde gedurende deze periode aan een groepsopdracht waarbij jullie je aan de hand van een gekozen artikel verdiepen in de didactiek van één van de hierboven genoemde domeinen. Jullie bespreken met elkaar de waarde van dit artikel voor de praktijk en bereiden aan de hand van dit artikel een (deel van de) les op de opleiding voor. De les geven jullie in je stageklas. Jullie delen je bevindingen tijdens de lessen rekenen-wiskunde op de IPABO door middel van een interactieve presentatie.

Werkpleklerin-suggestie:

Je bereidt aan de hand van een artikel een les voor die je op je stageschool geeft (dat kan onderdeel zijn van de twee aaneengesloten betekenisvolle lessen). Je kunt ook twee lessen geven waarbij je duidelijk een stukje van de leerlijn volgt die je volgens de methode zou moeten aanhouden.

Aardrijkskunde en Geschiedenis

In deze periode ga je na hoe je de omgeving van de school, die grotendeels het referentiekader van de leerlingen vormt, kunt inzetten in het kader van de schoolvakken aardrijkskunde en geschiedenis. Je leert hoe je de omgeving naar binnen kan halen en hoe je de omgeving in kan gaan met de leerlingen.

Buitenactiviteiten voor de wereldoriënterende vakken zijn didactisch gezien van groot belang. Deze hoeven niet alleen in de directe eigen omgeving van de school plaats te vinden maar ook tijdens een excursie. Middels dergelijke activiteiten leer je tevens leerlingen op een andere manier kennen dan in de klas. Aan het eind van de periode zal je tijdens de cultuurweek Sporen in het land met de zaakvakdocenten op excursie gaan en vervolgens ook leren hoe je zelf een excursie voor basisschoolleerlingen kunt organiseren.

Tijdens de bijeenkomsten is er bij aardrijkskunde naast deze eigen omgeving speciaal aandacht voor kaartlezen en voor vakintegratie met niet alleen de andere vakken maar ook met bijvoorbeeld rekenen-wiskunde.

Bij geschiedenis leer je onder andere sporen van het verleden in de omgeving te herkennen en te gebruiken in je lessen. Er zal bijvoorbeeld aandacht worden besteed aan de onderwerpen Tweede Wereldoorlog en slavernij.

Om te oefenen met de aangeboden materie en als bewijs van actieve deelname werk je individueel en in studiegroepen aan een aantal opdrachten die je tussentijds en aan het einde van de periode laat zien aan de vakdocent.

Werkpleklerin suggestie:

- **Aardrijkskunde:** Je geeft conform de didactische richtlijnen een les waarbij minimaal één van de volgende aspecten centraal staat: de omgeving, kaartlezen of vakintegratie. De verschillende aspecten zijn ook te combineren in één les. Je mag de les ook combineren met of geven als voorbereiding voor een schoolexcursie van de basisschool.
- **Geschiedenis:** Je geeft conform de didactische richtlijnen een les waarbij je sporen van het verleden in de omgeving van de stageschool gebruikt. De les kan binnen of buiten de klas plaatsvinden.

Natuur & techniek

In deze periode maak je kennis met Techniek en ontwerpnd leren. Je doet ervaring op met verschillende soorten techniekactiviteiten. Je leert hoe je leerlingen kunt laten ontwerpen en maken. Je leert hoe je een techniekles kunt opbouwen volgens het 7-stappenlesmodel voor ontwerpnd leren. Je leert hoe je leerlingen goed kunt begeleiden bij een ontwerpnde activiteit door het stellen van operationele vragen. Je oefent met het verzorgen van een betekenisvolle opening van een les. Je doet ervaring op met verschillende complexere practicumvormen en je leert hoe je deze kunt organiseren.

Werkpleklerin suggestie:

Je gaat een leerkrachtgestuurde techniekles met materialen voorbereiden en geven, waarin je de leerlingen gericht laat ontwerpen en maken. Je geeft deze les volgens de leerkrachtgestuurde

vorm van het 7-stappenlesmodel. Daarnaast kun je korte techniekactiviteiten, zoals tinkeren, tengelen en omgekeerd ontwerpen, uitproberen, waarin je de leerlingen ongericht laat ontdekken en maken.

Muziek

In beroepstaak 1 heb je gewerkt aan je eigen vaardigheden met betrekking tot zingen en spelen. In deze periode ga je je ontwikkelde vaardigheden in de stagepraktijk toepassen in de bovenbouw. Vanaf groep 5 gaat de eigen muziekcultuur van het kind een steeds grotere rol spelen, zowel in zijn dagelijks leven als in de muziekles.

Gedurende het opgroeien wordt de leef- en belevingswereld van het kind steeds groter. Dit heeft natuurlijk consequenties voor de keuze van lied-, speel- en luistermateriaal. Kinderen zingen graag Engelstalige liederen en canons, luistervoorbeelden komen vaker uit de eigen muziekcultuur. De muzikale wereld van de leerling wordt vergroot, door hem, naast muziek uit de eigen cultuur, in contact te (blijven) brengen met een breed aanbod aan stijlen, genres en culturen.

Met behulp van de domeinen *Luisteren* en *Muziek maken* ga je voor het eerst muzieklessen verzorgen in de stage. Je leert hierbij welke aspecten bij het vak muziek van belang zijn om een veilig leerklimaat te creëren. Daarbij maak je door het stellen van vragen contact met de kinderen om hun muzikale voorkeuren te ontdekken. Vervolgens ontwerp je aan de hand van deze voorkeuren betekenisvolle, muzikale activiteiten die je uitvoert en die aansluiten bij de belevingswereld van de kinderen.

Werkplekleren suggestie:

Ga in gesprek met de kinderen over hun muzikale voorkeuren en muzikale ervaring. Ontwerp met behulp van de domeinen *Luisteren* en *Muziek maken* en activerende werkvormen een opdracht die aansluit bij deze muzikale voorkeuren en ervaring.

Betrek de buitenomgeving van het kind en de school bij het ontwerpen van een luisteropdracht. Ontdek met de klas welke geluiden in de omgeving te horen zijn en of het mogelijk is dit geluid muzikaal weer te geven in een speelstuk dat je vervolgens met de klas ontwerpt. Denk hierbij aan het ruisen van de wind, je voeten op verschillende ondergronden, etc.

Verantwoording studielast	
Contacturen per werkvorm	38 uur
Zelfstudie	118 uur
Toetsing	12 uur

Bekwaamheidseisen studieonderdeel	
Vakdidactisch bekwaam (1.3, 1.4 en 1.5)	<ul style="list-style-type: none"> De aanstaande leerkracht stelt leerdoelen bij de vakinhoud en kan deze afstemmen op het niveau en de kenmerken van de doelgroep. De aanstaande leerkracht herkent verschillende leer- en onderwijstheorieën, vakdidactische werkvormen en (digitale) leermiddelen.

	<ul style="list-style-type: none"> De aanstaande leerkracht kan leeractiviteiten voorbereiden, uitvoeren en evalueren.
Pedagogisch bekwaam (1.6, 1.7 en 1.8)	<ul style="list-style-type: none"> De aanstaande leerkracht werkt tijdens de uitvoering van zijn leeractiviteiten aan een veilig ondersteunend en stimulerend leerklimaat.
Brede professionele basis (1.9, 1.10 en 1.11)	<ul style="list-style-type: none"> De aanstaande leerkracht werkt aan zijn eigen ontwikkeling door op basis van eigen leer- en ontwikkelingsdoelen gebaseerd op de eigen ontwikkelbehoefte en maakt hierbij gebruik van reflectief leren (mentor, studiegenoten/ opleidingsdocenten). De aanstaande leerkracht heeft een nieuwsgierige houding, stelt zichzelf vragen en zoekt naar antwoorden vanuit verschillende perspectieven.

Vak	Literatuur	Facultatief	Verplicht
Rekenen-wiskunde	<ul style="list-style-type: none"> Oonk, W., Keijzer, R., Lit, S. A., Den Engelsens, J. F. M., Lek, A. T. E., Van Waveren Hogervorst, C., & Barth, F. (2023). <i>Wiskunde in de praktijk: Kerninzichten</i> (4e druk). Noordhoff Uitgevers. [Hoofdstuk 5, 6, 7 en 8 en uit hoofdstuk 14 opgave 50-100]. Oonk, W., Keijzer, R., Lit, S. A., Barth, F., Den Engelsens, J. F. M., Markusse, A. J., & De Vet, C. A. J. (2014). <i>Rekenen-wiskunde in de praktijk. Bovenbouw</i> (2e druk). Noordhoff Uitgevers. [Hoofdstuk 7, 9, 11, 12 en 14]. 		x
Aardrijkskunde	Leesteksten en opdrachten kun je vinden in Teams.		x
Geschiedenis	Reader Geschiedenis & Didactiek, Hoofdstuk 7 t/m 11, te vinden in het via Teams in het uitleverloket.		x
Natuur & Techniek	<ul style="list-style-type: none"> Marell, J & De Vaan, E. (2020): <i>Praktische didactiek voor Natuur en techniek</i> (1e druk). Coutinho Embrechts, A., Jansen, P., & Wolter, H. (2020). <i>Basiskennis Natuur en Techniek</i> (2e druk). Noordhoff Uitgevers 	x	x
Muziek	<ul style="list-style-type: none"> Lei, van der R., e.a. (2015). <i>Muziek Meester!</i> ThiemeMeulenhoff. Digitaal studentabonnement op Eigen-wijs, verkrijgbaar via https://www.eigenwijsdigitaal.nl/bestellen#Studenten%20en%20anderen 		x

4.2.1 Toetsing

BHE⁵ Voorwaardelijke criteria
---

⁵ Bekwaamheidseis: Vakinhoudelijk bekwaam (VI); vakdidactisch bekwaam (VD); pedagogisch bekwaam (PB); brede professionele basis (BPB)

- Het portfolio voldoet aan de eisen zoals geformuleerd in het taalbeleid van de Hogeschool IPABO.
- De student laat zien dat hij voor elk vakgebied dat aangeboden wordt in deze periode minimaal één werkplekleren-activiteit (lbf of andere bewijslast) heeft uitgevoerd.
- De student heeft deelgenomen aan de cultuurweken De week van het kinderboek & Sporen in het land.
- Het portfolio bevat de observatie van een medestudent⁶ aan de hand van de zes rollen van de leraar.
- De student geeft een helder gestructureerde presentatie.
- De student vertoont bij alle studieonderdelen een actieve, constructieve en collegiale houding.

Leerdoelen

VD 1.3	De student koppelt theorie uit de aangeboden vaklessen (rekenen-wiskunde, natuur & techniek, geschiedenis, aardrijkskunde en muziek) aan ervaringen in de werkplekleren-periode.
VD 1.3	De student onderbouwt hoe hij lesactiviteiten (lesdoelen en lesontwerp) afstemt op de doelgroep.
VD 1.5	De student beschrijft de effecten van authentiek en betekenisvol onderwijs aan de hand van de ervaringen tijdens het uitvoeren van de twee aaneengesloten betekenisvolle lessen die in PLG-verband zijn ontwikkeld.
PB 1.6	De student maakt aan de hand van minimaal twee voorbeelden inzichtelijk hoe en vanuit welke rol hij aan een veilig leerklimaat heeft gewerkt.
BPB 1.9	De student reflecteert aan de hand van ervaringen in de praktijk, ontvangen feedforward en feedback van een medestudent en de mentor op zijn ontwikkeling met betrekking tot zijn leerdoelen die opgesteld zijn in periode 3.
BPB 1.10	De student reflecteert op de uitkomsten van zijn persoonlijke leervraag met betrekking tot een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat.
BPB 1.11	De student reflecteert op zijn eigen rol in de samenwerking en communicatie tijdens de ontwikkeling en uitvoering van de twee aaneengesloten betekenisvolle lessen.

⁶ Dit is de observatie die een medestudent van jou heeft gedaan tijdens de uitvoering van de ontworpen betekenisvolle lessen. Voor deeltijdstudenten geldt: de student observeert de uitvoering van minimaal één andere student, de fysieke uitvoering of aan de hand van opgenomen videomateriaal

BEOORDELINGSCRITERIA

De mate waarin de geformuleerde leerdoelen behaald zijn, wordt beoordeeld als:

- Onvoldoende (0 punten);
- Voldoende (1 punt) of
- Hoogwaardig (2 punten).*

<p>Voldoende (1 punt)</p>	<p>De student behaalt het geformuleerde leerdoel op voldoende niveau. Dat kan op de volgende manieren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De student onderbouwt en maakt op een navolgbare wijze inzichtelijk dat het leerdoel is behaald; <ul style="list-style-type: none"> - waarbij de student op hoofdlijnen juist redeneert; - en de student hoofd- en bijzaken in zijn verhaal kan onderscheiden. • De student betreft in de uitwerking van zijn opdracht al de geformuleerde aspecten in het leerdoel; <ul style="list-style-type: none"> - het werk van de student is op herkenbare wijze uitgewerkt. • De student betreft op de juiste wijze bronnen om te verantwoorden dat het leerdoel is behaald; <ul style="list-style-type: none"> - de student laat zien dat hij de literatuur beheerst; - de student laat zien dat hij de theorie aan praktijksituaties kan koppelen. • De student reflecteert op een systematische wijze op zijn handelen op basis van de leerdoelen; <ul style="list-style-type: none"> - de student maakt gebruik van elementen uit een reflectiemethode; - de student gebruikt feedback ten behoeve van zijn ontwikkeling tot leerkracht.
<p>Hoogwaardig (2 punten)</p>	<p>De student behaalt het geformuleerde leerdoel op hoogwaardig niveau. Dat kan op de volgende manieren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De student onderbouwt en maakt op een navolgbare wijze inzichtelijk dat het leerdoel is behaald; <ul style="list-style-type: none"> - waarbij de redeneringen van de student volledig en uitputtend zijn; - en waarbij de student bij de kern van het verhaal blijft en relevante informatie geeft (scherp en to the point). • De student betreft in de uitwerking van zijn opdracht al de geformuleerde aspecten in het leerdoel; <ul style="list-style-type: none"> - de student is hierbij inhoudelijk creatief, origineel en/of innovatief. • De student betreft op de juiste wijze bronnen om te verantwoorden dat het leerdoel is behaald; <ul style="list-style-type: none"> - de student betreft in de uitwerking van de opdracht hoogwaardige literatuur; - de student gaat kritisch om met (theoretische) bronnen. • De student reflecteert op een systematische wijze op zijn handelen op basis van de leerdoelen; <ul style="list-style-type: none"> - de student koppelt zijn handelen aan een dieper leren (reflectie op dieper niveau); - de student zoekt actief naar feedback en analyseert daarmee zijn ontwikkeling tot leerkracht.

* De complexiteit van wat een student moet kunnen, neemt over de jaren toe. Dit blijkt uit het beheersingsniveau van de leerdoelen. De criteria voor voldoende en hoogwaardig niveau blijven gelijk.

Bijzonderheden

Geen bijzonderheden

Uitwerking toetsvormen**Mondeling portfolio assessment**

Gedurende periode 4 leg je een portfolio aan, waarin je bewijslast voor het behalen van je leerdoelen verzamelt. Denk hierbij aan observaties en gesprekken met je mentor en leerkrachten, verhalen, lesvoorbereidingen, activiteit en werk van leerlingen, met behulp van verslagen, foto's, geluidsopnamen en filmpjes van activiteiten en werk van leerlingen.

Tijdens het mondeling portfolio assessment geef je een presentatie waarin je de voorbereiding, uitvoering en reflectie van de twee aaneengesloten lessen beschrijft. Aan de hand van een aantal concrete voorbeelden uit je portfolio laat je zien hoe je hebt gewerkt aan een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat. Je reflecteert op jouw eigen ontwikkeling met betrekking tot de rollen van de leraar en je reflecteert op de communicatie en samenwerking binnen de PLG-bijeenkomsten in het ontwerpen van de twee aaneengesloten betekenisvolle lessen.

De presentatie bestaat uit de volgende onderdelen:

15 minuten: de student presenteert de leerdoelen.

10 minuten: naar aanleiding van de presentatie stelt de assessor vragen en er ontstaat een verdiepend gesprek.

5 minuten: de assessor geeft feedback op de presentatie en het gesprek en geeft aan of de toets is behaald.

Afnamecondities en toegestane hulpmiddelen bij toetsen

Deze periode wordt afgesloten met een presentatie welke maximaal 15 minuten duurt. Je levert ter ondersteuning van je presentatie vooraf je bewijsstukken in via het Gradework. De assessor heeft 10 minuten de tijd om vragen te stellen n.a.v. de presentatie.

Innamecondities toets

Toetsen tellen alleen mee wanneer zij ingeleverd zijn via GradeWork. GradeWork is bereikbaar via intranet.

4.3 Kennisbasis Nederlands

Code Osiris, vakcode en toetscode	Studiejaar	Onderwijsperiode	Programma-gebied	Studielast in credits	Werkvormen
Kennisbasis BT2.2 KB NED BT2.2 23BNEDSJT	1	4	Kennisbasis	1 EC	Hoor-en werkcolleges

INHOUD STUDIEONDERDEEL: KENNISBASIS NEDERLANDS

In het onderdeel 'Kennisbasis Nederlands' bereiden we je voor op de landelijke kennisbasistoets Nederlandse taal voor de pabo. In het eerste semester heb je een aanbod gekregen van enkele lessen waarin we zijn ingegaan op de vakinhoudelijke en vakdidactische kennis van het vak Nederlands.

Bij de lessen over de kennisbasis van Nederlands richten we ons deze periode op drie domeinen: taalbeschouwing, stellen en jeugdliteratuur. Aan het laatste domein is ook tijdens BT1 al aandacht besteed. Dit valt samen met de vakdomeinen die bij Nederlands centraal staan in het onderdeel 'Basisprogramma'. Elk semester wordt je kennis getoetst aan de hand van een kennistoets (toets in Quayn). Naast de lessen die je volgt, gaan we ervan uit dat je ongeveer 24 uur per semester besteedt aan zelfstudie en voorbereiding.

Verantwoording studielast	
Contacturen per werkvorm	3 uur
Zelfstudie	21 uur en 3 uur (opdrachten en voorbereiding lessen)
Toetsing	1 uur

Bekwaamheidseisen studieonderdeel	
Vakinhoudelijk bekwaam (1.1)	De aanstaande leerkracht beheerst van alle leergebieden de leerstof van de aangeboden leeractiviteiten.
Vakdidactisch bekwaam (1.4)	De aanstaande leerkracht herkent verschillende leer- en onderwijstheorieën, vakdidactische werkvormen en (digitale) leermiddelen.

Vak	Literatuur	Facultatief	Verplicht
Nederlands	<ul style="list-style-type: none"> Huizenga, H & Robbe, R. (2020). <i>Basiskennis taalonderwijs</i>. Noordhoff Uitgevers Uitwerking van de domeinen 6 (Stellen), 7 (Jeugdliteratuur) en 8 (taalbeschouwing) van de Landelijke Kennisbasis Nederlands: https://kennisbases.10voordeleraar.nl/pdf/uitwerking- 		X

	<p>kennisbasis-pabo-nederlands.pdf. Verkregen op 30 november 2020.</p> <ul style="list-style-type: none"> • PowerPointpresentaties colleges Nederlands 		
--	---	--	--

4.3.1 Toetsing

BHE ⁷ Voorwaardelijke criteria en leerdoelen	
<p>Voor de doelen van het onderdeel 'Kennisbasis Nederlands' verwijzen we je naar de toetsgids van 10 voor de leraar. Deze kun je terugvinden op de website van 10 voor de leraar bij https://lkt.10voordeleraar.nl/pabo/nederlands.</p>	
Leerdoelen	
VI 1.1	De aanstaande leerkracht beheerst van het domein stellen de volgende begrippen: stelstrategieën, tekstenmerken, tekststructuren en de functies van het schrijven.
VI 1.1	De aanstaande leerkracht kent de verschillende stappen in het schrijfproces en de componenten waaruit het schrijfproces bestaat.
VI 1.1	De aanstaande leerkracht beheerst voor het domein jeugdliteratuur de volgende begrippen: genre, versvorm en rijm en de beoordelingscriteria.
VI 1.1	De aanstaande leerkracht beheerst voor het domein taalbeschouwing de volgende begrippen: taalbeschouwingsstrategieën, analyse van de taalstructuur, taalvariatie, fonologie, orthografie, morfologie, syntaxis, semantiek, pragmatiek, metalinguïstisch bewustzijn en taalverandering en kent het nut van grammaticaonderwijs.

Bijzonderheden
Geen bijzonderheden

Uitwerking toetsvormen
Toetsvorm: digitale kennistoets met 60 meerkeuzevragen.

⁷ Bekwaamheidseis: Vakinhoudelijk bekwaam (VI); vakdidactisch bekwaam (VD); pedagogisch bekwaam (PB); brede professionele basis (BPB)

Afnamecondities en toegestane hulpmiddelen bij toetsen

De toets wordt afgenomen op de Hogeschool IPABO. Er zijn geen hulpmiddelen toegestaan.

Innamecondities toets

Digitale kennistoetsen worden afgenomen met het programma Quayn. Na afloop van de toetsafname verschijnt het percentage goed beantwoorde vragen in beeld. Dit percentage dient als indicator voor het uiteindelijke resultaat.

4.4 Kennisbasis Rekenen-wiskunde

Code Osiris, vakcode en toetscode	Studiejaar	Onderwijsperiode	Programmagebied	Studielast in credits	Werkvormen
Kennisbasis BT2.2 BT2.2 Rekenen-wiskunde 23BREKG58	1	4	Kennisbasis	1 EC	Hoor-en werkcolleges

INHOUD STUDIEONDERDEEL: KENNISBASIS REKENEN-WISKUNDE

Het rekenen in de bovenbouw van de basisschool kent vijf domeinen: getallen, meten, meetkunde, verhoudingen en verbanden. Je verwerft didactische kennis die nodig is om in de klas de onderwerpen breuken, verhoudingen, procenten en kommagetallen in samenhang te onderwijzen. Je leert ook hoe kennis en vaardigheden in de domeinen meten en verbanden verder worden ontwikkeld en hoe jij de leerling bekwaam kunt onderwijzen in deze domeinen. Dit wordt getoetst door middel van een digitale kennistoets aan het einde van periode 4.

Verantwoording studielast	
Contacturen per werkvorm	3 uur
Zelfstudie	18 uur (opdrachten en voorbereiding lessen 6 uur)
Toetsing	1 uur

Bekwaamheidseisen studieonderdeel	
Vakinhoudelijk bekwaam (1.1)	De aanstaande leerkracht beheerst van alle leergebieden de leerstof van de aangeboden leeractiviteiten.

Vak	Literatuur	Facultatief	Verplicht
Rekenen-wiskunde	<ul style="list-style-type: none"> Oonk, W., Keijzer, R., Lit, S., Barth, F., Engelsens, M. den, Lek, A., & Waveren-Hogervorst, C. van (2023). <i>Wiskunde in de praktijk. Kerninzichten</i>. Noordhoff Uitgevers. [Hoofdstuk 5 tot en met 8 en hoofdstuk 13 opgave 50-100]. Oonk, W., Keijzer, R., Lit, S., Barth, F., Engelsens, M. den, Markusse, A., & Vet, L. de (2014). <i>Rekenen-wiskunde in de praktijk</i>. Bovenbouw. Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers. [Hoofdstuk 7, 9, 11 en 12 en 14]. 	X	X

4.4.1 Toetsing

Leerdoelen	
VD 1.4 VI 1.1	<ul style="list-style-type: none"> De student heeft kennis van de didactiek van de domeinen: procenten, breuken, kommagetallen, verhoudingen en meten/meetkunde. De student heeft kennis van de domeinen (eigen vaardigheid): procenten, breuken, kommagetallen, verhoudingen en meten/meetkunde.

Bijzonderheden
Geen bijzonderheden

Uitwerking toetsvormen
Deze digitale kennistoets bestaat uit 43 multiple-choice vragen.

Afnamecondities en toegestane hulpmiddelen bij toetsen

De toets wordt afgenomen op de Hogeschool IPABO. Er zijn geen hulpmiddelen toegestaan.

Innamecondities toets

De digitale kennistoets wordt afgenomen met het programma Quayn. Na afloop van de toetsafname verschijnt het percentage goed beantwoorde vragen in beeld. Dit percentage dient als indicator voor het uiteindelijke resultaat.

4.5 Kennisbasis Geestelijke stromingen

Naam en code Osiris	Studiejaar	Onderwijsperiode	Programmagebied	Studielast in credits	Werkvormen
Kennisbasis BT2.2 KB BT2.2 23BGS1	1	4	KB	1 EC	Hoor-en werkcolleges

INHOUD STUDIEONDERDEEL: KENNISBASIS GEESTELIJKE STROMINGEN

Nederland is een multiculturele en multireligieuze samenleving en dat betekent dat kinderen op de basisschool te maken krijgen met verschillende wereldgodsdiensten en andere levensbeschouwingen. Daarom is het belangrijk dat je zelf over voldoende basiskennis beschikt om hun vragen, verhalen en ervaringen te kunnen begrijpen en erop in te kunnen gaan. Hoewel het verwerven van kennis een belangrijk aspect is, staat deze kennisontwikkeling ten dienste van het ontwikkelen van een open en respectvolle houding. Naast de informatie over de wereldgodsdiensten ervaar je in de bijeenkomsten verschillende didactische werkvormen die bruikbaar zijn voor dit kennisgebieden.

Verantwoording studielast	
Contacturen per werkvorm	4 uur
Opdrachten en voorbereiding lessen	4 uur
Toetsing en Zelfstudie	20 uur

Bekwaamheidseisen studieonderdeel	
Vakinhoudelijk bekwaam (1.1 en 1.2)	De aanstaande leerkracht beheerst van alle leergebieden de leerstof van de aangeboden leeractiviteiten.
Vakdidactisch bekwaam (1.4)	De aanstaand leerkracht herkent verschillende leer- en onderwijstheorieën, vakdidactische werkvormen en (digitale) leermiddelen.

Vak	Literatuur	Facultatief	Verplicht
Geestelijke stromingen	<ul style="list-style-type: none"> Idema, E. (2018). <i>Een wereld vol geloof. Basiskennis wereldgodsdiensten</i>. Kwintessens H 2 t/m H 6 (hindoeïsme, boeddhisme, jodendom, christendom, islam) Kopmels, T. (2023). <i>Verhalen vertellen en vragen stellen. Vakdidactiek Levensbeschouwing & Geestelijke Stromingen</i>. Noordhoff Uitgevers Paragraaf 1.3 en 2.2 Aanvullende literatuur wordt door de docent in de bijeenkomsten aangereikt. 		X
			X

4.5.1 Toetsing

BHE ⁸ Leerdoelen	
VI 1.1	De student beheerst de basiskennis van de wereldgodsdiensten: hindoeïsme, boeddhisme, jodendom, christendom, islam.
VI 1.4	De student kan verschillende didactische werkvormen herkennen en benoemen met betrekking tot het kennisgebied geestelijke stromingen.

Bijzonderheden
Geen bijzonderheden

Uitwerking toetsvormen
Deze digitale kennistoets bestaat uit 60 multiple-choice vragen en wordt afgenomen met het programma Quayn.

⁸ Bekwaamheidseis: Vakinhoudelijk bekwaam (VI); vakdidactisch bekwaam (VD); pedagogisch bekwaam (PB); brede professionele basis (BPB)

Afnamecondities en toegestane hulpmiddelen bij toetsen

De toets wordt afgenomen op de Hogeschool IPABO. Er zijn geen hulpmiddelen toegestaan.

Innamecondities toets

De digitale kennistoets wordt afgenomen met het programma Quayn. Na afloop van de toetsafname verschijnt het percentage goed beantwoorde vragen in beeld. Dit percentage dient als indicator voor het uiteindelijke resultaat.

Bijlagen

Bijlage 1: Landelijke bekwaamheidseisen

Bekwaamheidseisen Hogeschool IPABO

Deze bekwaamheidseisen zijn gebaseerd op de landelijke bekwaamheidseisen (Bussemaker, 2017). Deze geven toetsbare eindeisen voor het vak leraar basisonderwijs en geven de (minimale) bekwaamheid weer waar studenten aan het eind van de opleiding over dienen te beschikken. In de onderstaande tabel is aangegeven welke eisen er op de Hogeschool IPABO aan het eind van het betreffende jaar moeten worden beheerst. In sommige gevallen betreft dit voor verschillende jaren dezelfde bekwaamheidseis.

Periode	Jaar 1 Opleidingsbekwaam	Jaar 2 Minorbekwaam	Jaar 3 Werkplekbekwaam	Jaar 4 Startbekwaam
VAKINHOUDELIJK BEKWAAM (VI)				
1	VI 1.1 De aanstaande leerkracht beheerst van alle leergebieden de leerstof van de aangeboden leeractiviteiten.	VI 2.1 De aanstaande leerkracht staat boven de leerstof van de leeractiviteiten gericht op het behalen van de kerndoelen van het primair onderwijs en kent de theoretische achtergronden daarvan.	VI 3.1 De aanstaande leerkracht staat boven de leerstof van de leeractiviteiten gericht op het behalen van de kerndoelen en de referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen van het primair onderwijs, en kent de theoretische achtergronden daarvan.	VI 4.1 De aanstaande leerkracht staat boven de leerstof van het basisonderwijs, gericht op het behalen van de kerndoelen en de referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen van het primair onderwijs, kent de theoretische achtergronden daarvan, en houdt zijn vakkennis- en kunde actueel.
2	VI 1.2 De aanstaande leerkracht kan de leerstof samenstellen, kiezen of bewerken op dusdanige wijze dat de leerlingen die kunnen leren en kunnen begrijpen wat de relevantie van de leerstof is voor het dagelijks leven.	VI 2.2 De aanstaande leerkracht gebruikt kennis van leerlijnen om de leerstof in samenhang samen te stellen, te kiezen of te bewerken op zo'n wijze dat de leerlingen die kunnen leren en kunnen begrijpen wat de relevantie van de leerstof is voor het dagelijks leven.	VI 3.2 De aanstaande leerkracht overziet de opbouw van het curriculum en de doorlopende leerlijnen en kan de leerstof in samenhang samenstellen, kiezen of bewerken op zo'n wijze dat de leerlingen die kunnen leren en kunnen begrijpen wat de relevantie van de leerstof is voor het dagelijks leven.	VI 4.2 De aanstaande leerkracht overziet de opbouw van het curriculum en de doorlopende leerlijnen en kan de leerstof in samenhang samenstellen, kiezen of bewerken op zo'n wijze dat de leerlingen die kunnen leren en kunnen begrijpen wat de relevantie van de leerstof is voor het dagelijks leven en het vervolgonderwijs.

Periode	Jaar 1 Opleidingsbekwaam	Jaar 2 Minorbekwaam	Jaar 3 Werkplekbekwaam	Jaar 4 Startbekwaam
VAKDIDACTISCH BEKWAAM (VB)				
3	<p>VD 1.3 De aanstaande leerkracht stelt leerdoelen bij de vakinhoud en kan deze afstemmen op het niveau en de kenmerken van de doelgroep.</p>	<p>VD 2.3 De aanstaande leerkracht vertaalt de vakinhoud zodanig dat een duidelijke relatie aanwezig is tussen de leerdoelen, het niveau en de kenmerken van zijn leerlingen, en de inzet van verschillende methodieken en middelen.</p>	<p>VD 3.3 De aanstaande leerkracht vertaalt de vakinhoud zodanig dat een duidelijke relatie aanwezig is tussen de leerdoelen, het niveau en de kenmerken van zijn leerlingen, en de inzet van verschillende methodieken en middelen.</p>	<p>VD 4.3 De aanstaande leerkracht vertaalt de vakinhoud zodanig dat een duidelijke relatie aanwezig is tussen de leerdoelen, het niveau en de kenmerken van de individuele leerling en de inzet van verschillende methodieken en middelen.</p>
4	<p>VD 1.4 De aanstaande leerkracht herkent verschillende leer- en onderwijstheorieën, vakdidactische werkvormen en (digitale) leermiddelen.</p>	<p>VD 2.4 De aanstaande leerkracht kan samenhangende leeractiviteiten koppelen aan kennis van verschillende leer- en onderwijstheorieën, vakdidactiek, (digitale) leermiddelen en evalueren en beoordelen van onderwijs.</p>	<p>VD 3.4 De aanstaande leerkracht kan zijn onderwijspraktijk koppelen aan kennis van verschillende leer- en onderwijstheorieën, vakdidactiek, (digitale) leermiddelen en evalueren en beoordelen van onderwijs.</p>	<p>VD 4.4 De aanstaande leerkracht kan zijn onderwijspraktijk baseren op kennis van verschillende leer- en onderwijstheorieën, vakdidactiek, (digitale) leermiddelen en evalueren en beoordelen van onderwijs.</p>
5	<p>VD 1.5 De aanstaande leerkracht kan leeractiviteiten voorbereiden, uitvoeren en evalueren.</p>	<p>VD 2.5 De aanstaande leerkracht kan samenhangende leeractiviteiten voorbereiden, uitvoeren en evalueren, gebruikt hierbij voortgangsinformatie en kan zijn didactische aanpak onderbouwen.</p>	<p>VD 3.5 De aanstaande leerkracht kan onderwijs voorbereiden, uitvoeren en evalueren, op basis van voortgangsinformatie en kan zijn didactische aanpak analyseren en bijstellen.</p>	<p>VD 4.5 De aanstaande leerkracht kan onderwijs voorbereiden, uitvoeren en evalueren op basis van voortgangsinformatie en kan zijn didactische aanpak en handelen analyseren, bijstellen en ontwikkelen.</p>

Periode	Jaar 1 Opleidingsbekwaam	Jaar 2 Minorbekwaam	Jaar 3 Werkplekbekwaam	Jaar 4 Startbekwaam
PEDAGOGISCH BEKWAAM (PB)				
6	<p>PB 1.6 De aanstaande leerkracht werkt tijdens de uitvoering van zijn leeractiviteiten aan een veilig ondersteunend en stimulerend leerklimaat.</p>	<p>PB 2.6 De aanstaande leerkracht kan, in afstemming met collega's, werken aan een veilig ondersteunend en stimulerend leerklimaat waarmee hij bijdraagt aan de ontwikkeling tot zelfstandige en verantwoordelijke volwassene in de samenleving.</p>	<p>PB 3.6 De aanstaande leerkracht kan, in samenwerking met collega's en andere professionals, een veilig ondersteunend en stimulerend leerklimaat realiseren waarmee hij bijdraagt aan de ontwikkeling tot zelfstandige en verantwoordelijke volwassene in de samenleving.</p>	<p>PB 4.6 De aanstaande leerkracht kan met een professionele, ontwikkelingsgerichte werkwijze en in samenwerking met collega's en andere professionals een veilig ondersteunend en stimulerend leerklimaat voor zijn leerlingen realiseren waarmee de aanstaande leerkracht bijdraagt aan de ontwikkeling tot zelfstandige en verantwoordelijke volwassene in de samenleving.</p>
7	<p>PB 1.7 De aanstaande leerkracht herkent pedagogische theorieën en methodieken, ontwikkelingstheorieën passend bij de doelgroep.</p>	<p>PB 2.7 De aanstaande leerkracht kan zijn pedagogisch handelen koppelen aan pedagogische theorieën en methodieken, ontwikkelings-theorieën en gedrags-wetenschappelijke theorieën.</p>	<p>PB 3.7 De aanstaande leerkracht kan zijn pedagogisch handelen verantwoorden op basis van pedagogische theorieën en methodieken, ontwikkelingstheorieën en de gedragswetenschap-pelijke theorieën.</p>	<p>PB 4.7 De aanstaande leerkracht kan zijn pedagogisch handelen verantwoorden op basis van pedagogische theorieën en methodieken, ontwikkelingstheorieën en de gedragswetenschappelijke theorieën.</p>

Periode	Jaar 1 Opleidingsbekwaam	Jaar 2 Minorbekwaam	Jaar 3 Werkplekbekwaam	Jaar 4 Startbekwaam
PEDAGOGISCH BEKWAAM (PB)				
8	<p>PB 1.8 De aanstaande leerkracht kan zijn pedagogisch handelen afstemmen op de groep.</p>	<p>PB 2.8 De aanstaande leerkracht kan zijn pedagogisch handelen afstemmen op de leerlingen en de groep en kan dit handelen afstemmen op en verantwoorden naar de leerlingen.</p>	<p>PB 3.8 De aanstaande leerkracht kan zijn pedagogisch handelen afstemmen op de leerlingen en de groep en kan dit handelen afstemmen op en verantwoorden naar de leerlingen, ouders en anderen die vanuit hun professionele verantwoordelijkheid bij de leerlingen betrokken zijn.</p>	<p>PB 4.8 De aanstaande leerkracht kan zijn pedagogisch handelen afstemmen op de individuele leerlingen en de groep en kan dit handelen afstemmen op en verantwoorden naar de leerlingen, ouders en anderen die vanuit hun professionele verantwoordelijkheid bij de leerlingen betrokken zijn.</p>
BREDE PROFESSIONELE BASIS (BPB)				
9	<p>BPB 1.9 De aanstaande leerkracht werkt aan zijn eigen ontwikkeling door op basis van eigen leer- en ontwikkelingsdoelen gebaseerd op de eigen ontwikkelbehoefte en maakt hierbij gebruik van reflectief leren (mentor/coach, medecursisten/ opleidingsdocenten).</p>	<p>BPB 2.9 De aanstaande leerkracht toont verantwoordelijkheid voor zijn eigen ontwikkeling door te werken aan eigen leer- en ontwikkelingsdoelen gebaseerd op de eigen ontwikkelbehoefte en maakt hierbij gebruik van reflectief leren (mentor/coach, medecursisten/ opleidingsdocenten).</p>	<p>BPB 3.9 De aanstaande leerkracht toont verantwoordelijkheid voor zijn eigen ontwikkeling door te werken aan eigen leer- en ontwikkelingsdoelen gebaseerd op de eigen ontwikkelbehoefte en maakt hierbij gebruik van reflectief leren (mentor/coach, medecursisten/ opleidingsdocenten).</p>	<p>BPB 4.9 De aanstaande leerkracht toont verantwoordelijkheid voor zijn eigen ontwikkeling door te werken aan eigen leer- en ontwikkelingsdoelen gebaseerd op de eigen ontwikkelbehoefte en maakt hierbij gebruik van reflectief leren (collega's/ medecursisten/ opleidingsdocenten/ andere professionals).</p>

Periode	Jaar 1 Opleidingsbekwaam	Jaar 2 Minorbekwaam	Jaar 3 Werkplekbekwaam	Jaar 4 Startbekwaam
BREDE PROFESSIONELE BASIS (BPB)				
10	<p>BPB 1.10 De aanstaande leerkracht heeft een nieuwsgierige houding, stelt zichzelf vragen en zoekt naar antwoorden vanuit verschillende perspectieven.</p>	<p>BPB 2.10 De aanstaande leerkracht heeft een onderzoekende houding en verzamelt vanuit verschillende perspectieven gegevens en kan hier voorlopige conclusies aan verbinden.</p>	<p>BPB 3.10 De aanstaande leerkracht kan op systematische wijze, met geëigende methoden en vanuit verschillende perspectieven gegevens verzamelen en analyseren en kan hier conclusies aan verbinden.</p>	<p>BPB 4.10 De aanstaande leerkracht maakt flexibel gebruik van een onderzoekscyclus: formuleert een beantwoorbare onderzoeksvraag en verzamelt systematisch, met geëigende methoden en vanuit verschillende perspectieven data om deze onderzoeksvraag te beantwoorden, hanteert passende methodes van analyse en kan daar conclusies aan verbinden.</p>
11	<p>BPB 1.11 De aanstaande leerkracht toont verantwoordelijkheid in communicatie en samenwerking.</p>	<p>BPB 2.11 De aanstaande leerkracht levert een actieve bijdrage aan de schoolontwikkeling op groepsniveau en toont verantwoordelijkheid in communicatie en samenwerking.</p>	<p>BPB 3.11 De aanstaande leerkracht levert een actieve bijdrage aan de schoolontwikkeling op zowel groeps- als schoolniveau en toont verantwoordelijkheid in communicatie en samenwerking.</p>	<p>BPB 4.11 De aanstaande leerkracht levert een actieve bijdrage aan de schoolontwikkeling op zowel groeps- als schoolniveau en toont verantwoordelijkheid in communicatie en samenwerking met zowel intern als extern betrokkenen van de werkplek.</p>

Bijlage 2: Opdracht werkplekleren periode 3: Lesson study

Lesson study met de PLG op de opleidingsschool

2.1 Lesson Study

INHOUD STUDIEONDERDEEL: LESSON STUDY

In periode 3 ga je aan op de opleidingsschool aan de slag met Lesson Study. Dat doe je samen met je medestudenten van het 1^e jaar op de opleidingsschool, begeleid door de schoolopleider en de instituutsopleider.

Lesson Study is een professionaliseringsaanpak die zijn oorsprong heeft in Japan. Met Lesson Study doen leraren didactische en pedagogische kennis en inzichten op. Ook begrijpen ze beter hoe leerlingen denken en leren.

In Lesson Study staat de eigen onderwijspraktijk centraal. Een team van minimaal vier aanstaande leraren ontwerpt een les die ze vervolgens uitproberen. Ze kijken naar wat leerlingen nu echt van deze les leren.

De aanpak onderscheidt zich van anderen professionaliseringsaanpakken door de expliciete aandacht voor het leren van de leerlingen en de leersituatie door regelmatig stil te staan bij de vraag: stimuleert deze les het leren van de leerling nu echt? Of, kan ik met deze les tegemoet komen aan de onderwijsbehoeften van de leerlingen?

Eén aanstaande leerkracht geeft de gezamenlijk ontwikkelde les in de klas, de anderen observeren. Daarna kijken ze samen wat goed ging en wat beter kan. Alle teamleden gebruiken de verkregen inzichten in hun lessen. Het is een werkwijze die stimuleert om na te denken over onderwijs en wat het doet met leerlingen. Het heeft als doel het onderwijs te verbeteren (De Vries, 2016).

Samen ontwerpen en observeren

Bij Lesson Study ontwerp je samen met medestudenten een goed doordachte les. Een van jullie geeft de les en de anderen observeren. De observators kijken vooral naar hoe leerlingen reageren op de lesinhoud en de gekozen werkvormen. Werd hun nieuwsgierigheid erdoor geprikkeld? Waren ze betrokken? Wat en hoe leerden ze? Hoe kunnen we het nog beter doen? Het team bespreekt na afloop de les en past deze aan.

De belangrijkste doelen zijn:

- De aanstaand leerkracht te leren reflecteren en te leren zinvolle leervragen te stellen aan zichzelf en aan elkaar.
- Leren van en met elkaar (sociaal leren/netwerkleren)
- Het vergroten van kennis
- Het verbeteren van het (beredeneerd) handelen in de klas en daarmee het verbeteren van leerling resultaten
- De aanstaand leerkracht, gefaseerd, steeds meer de regie geven over het eigen leerproces.
- Beter aansluiten op de context van de opleidingsschool
- Het koppelen van praktijk aan theorie en andersom

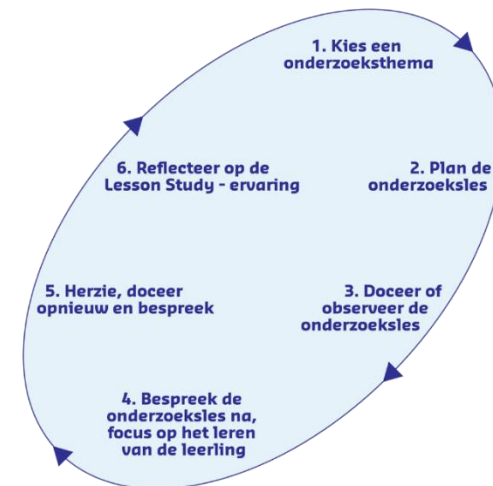

Werkwijze

Het lerarenteam doorloopt in zes stappen een onderzoekscyclus om leerlingen een bepaald onderwerp beter te laten leren. Daarbij worden zij ondersteund door een tandem bestaande uit een instituutsopleider (IO) en een schoolopleider (SO).

1. Eerst bepalen de leraren gezamenlijk het doel en het onderzoeksthema.
2. Op basis daarvan ontwerpen ze een onderzoeksles.
3. Een teamlid geeft vervolgens de les aan zijn groep, terwijl zijn collega's de leerlingen observeren.
4. De teamleden bespreken de les na, ze analyseren de invloed van de keuzes in de les op het leren van de leerlingen en verbinden er consequenties aan.
5. De les wordt zo nodig bijgesteld en opnieuw gegeven.
6. Tot slot bekijkt het team wat de leerlingen en leraren hebben geleerd en worden ervaringen gedeeld met anderen.

Deze zes stappen van de Lesson Study-cyclus zijn terug te voeren op vier hoofdkenmerken:
 onderzoek (stap 1),
 lesplanontwikkeling (stap 2),
 onderzoeksles geven/observeren (stap 3)
 reflectie (stap 4, 5 en 6).

Bekwaamheidseisen studieonderdeel	
Vakinhoudelijk bekwaam (1.2)	De aanstaand leerkracht kan de leerstof samenstellen, kiezen of bewerken op dusdanige wijze dat de leerlingen die kunnen leren en kunnen begrijpen wat de relevantie van de leerstof is voor het dagelijks leven.
Vakdidactisch bekwaam (1.3)	De aanstaand leerkracht stelt leerdoelen bij de vakinhoud en kan deze afstemmen op het niveau en de kenmerken van de doelgroep.
Vakdidactisch bekwaam (1.4)	De aanstaand leerkracht herkent verschillende leer- en onderwijstheorieën, vakdidactische werkvormen en , (digitale) leermiddelen.
Vakdidactisch bekwaam (1.5)	De aanstaand leerkracht kan leeractiviteiten voorbereiden, uitvoeren en evalueren.
Pedagogisch bekwaam (1.6)	De aanstaand leerkracht werkt tijdens de uitvoering van zijn leeractiviteiten aan een veilig ondersteunend en stimulerend leerklimaat.
Brede professionele basis (1.9, 1.11)	<p>De aanstaand leerkracht werkt aan zijn eigen ontwikkeling op basis van eigen leer- en ontwikkelingsdoelen gebaseerd op de eigen ontwikkelbehoefte en maakt hierbij gebruik van reflectief leren (mentor, studiegenoten / opleidingsdocenten).</p> <p>De aanstaande leerkracht toont verantwoordelijkheid in communicatie en samenwerking.</p>

BIJLAGE Factsheet "Lesson study met de PLG"

Lesson study met de PLG

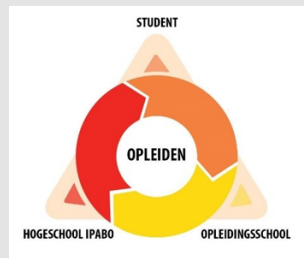
In kleine samenwerkende teams ontwikkelen leraren een gezamenlijk ontwerp, van een zogenaamde onderzoeksles. Dit doen zij door een gestructureerde onderzoekscyclus te doorlopen van zes stappen. Vervolgens geven en observeren zij de les, het effect van de les op leerlingen en bespreken dit na.

Definitie

- Lesson Study is een professionaliseringsvorm waarbij een team leraren op systematische wijze de eigen lespraktijk bestudeert.
- *Door de expliciete aandacht voor het leren van de leerlingen en de leersituatie is het een benadering om samen met collega's om onderwijs samen te verbeteren. Dit door regelmatig stil te staan bij de vraag: stimuleert deze les het leren van de leerling nu echt, of kan ik met deze les tegemoet komen aan de onderwijsbehoeften van de leerlingen?*

Kenmerkend

- Theorie en praktijk / opleiding en praktijk komen samen
- Deelgenoten leren van en met elkaar
- Leerlinggerichtheid: het effect van de les op de leerling wordt geobserveerd
- Actiegericht: leren door te doen
- Resultaatgericht

Doelen

- Het didactisch handelen van leraren en daarmee het leren van leerlingen te verbeteren.
- Het vergroten van kennis
- Beter aansluiten op de context van de werkplek en de opleiding > koppeling theorie en praktijk en andersom.

Wie

- De PLG / Lesson study wordt geleid door een schoolopleider (SO) en een instituutopleider (IO) > samen een tandem.
- Aan de PLG nemen verschillende cursisten deel (met verschillende werkplekken)

Lesson study

Een cyclus van 6 fasen

6: Reflecteer op de Lesson study ervaring

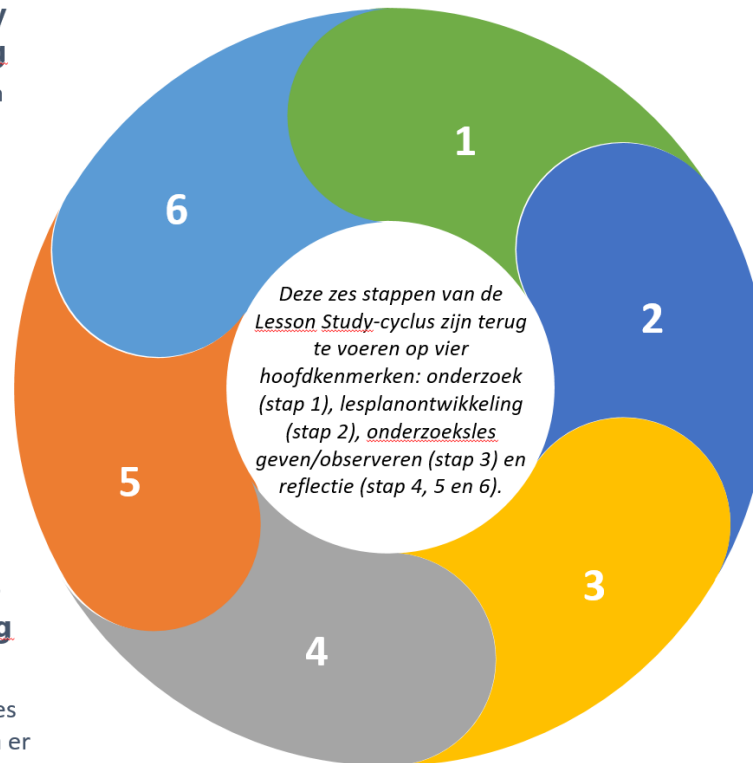
Tot slot bekijkt het team wat de leerlingen en leraren hebben geleerd en worden ervaringen gedeeld met anderen.

5: Herzie, geef de les opnieuw en bespreek

De les wordt zo nodig bijgesteld en opnieuw gegeven.

4: Bespreek de les na > Focus op het leren van de leerling

De teamleden bespreken de les na, ze analyseren de invloed van de keuzes in de les op het leren van de leerlingen en verbinden er consequenties aan.

1: Kies een onderzoeksthema

Eerst bepalen de leraren gezamenlijk het doel en het onderzoeksthema.

2: Plan de onderzoeksles

Op basis daarvan ontwerpen ze een onderzoeksles.

3: Verzorg of observeer de onderzoeksles

Een teamlid geeft vervolgens de les aan zijn klas, terwijl zijn collega's de leerlingen observeren.

Samen ontwerpen en observeren

Bij Lesson Study ontwerp je samen met collega's een goed doordachte les, geeft een van jullie de les en observeren de anderen: live en/of via video-opname. De observators kijken vooral naar hoe leerlingen reageren op de lesinhoud en de gekozen werkvormen. Werd hun nieuwsgierigheid erdoor geprikkeld? Waren ze betrokken? Wat en hoe leerden ze? Hoe kunnen we het nog beter doen? Het team bespreekt na afloop de les en past deze aan.

De PLG stemt als groep af of de bijeenkomsten op locatie (werkplek / opleiding) of online worden vormgegeven.

Duur bijeenkomst > Max. 2 uur

"Het is belangrijk om je team of groep te zien als een lerende groep: deelnemers zijn allemaal verschillend in de manier waarop ze kunnen bijdragen."

Factoren die Lesson study effectief maken

Een aantal factoren blijkt het leren van Lesson Study te bevorderen:

1. Leraren die er zelf voor kiezen, gemotiveerd zijn en het nut ervan inzien.
2. Begeleiding zowel op proces als op (vak)didactische inhoud, inclusief het verschaffen van goed materiaal.
3. Aandacht voor de samenwerking tussen leraren in de teams.
4. Een leiding die Lesson Study langdurig en inhoudelijk steunt, er tijd voor organiseert en de aanpak onderdeel maakt van het werk van leraren.

NB: Lesson Study is geschikt voor zowel startende als ervaren leerkrachten. Iedereen kan van elkaar leren. Voorwaarde is dat je open staat voor nieuwe ideeën en tips van je collega's. Daarvoor heb je een veilige omgeving nodig waarin collega's elkaar op een goede manier feedback geven. Soms is daar éérst aandacht voor nodig.

Functies van het lesbeschrijvingsformulier (LBF/AVF):

1. Voorbereidingsmiddel
2. Communicatiemiddel
3. Professionaliseringsmiddel
4. Nabesprekingsmiddel
5. Leidraadmiddel
6. Reflectiemiddel

Ondersteunende documenten en omgeving

- [Case-report-Lesson-Study-405-15-726.pdf \(nro.nl\)](https://www.nro.nl/case-report-lesson-study-405-15-726.pdf)
- [Teamsomgeving](#) > Samen Opleiden Noord Holland

- Situatie
- Analyse
- Gewenst einddoel
- Kleine specifieke doelen
- Lezen en bestuderen
- (droog) Oefenen
- Oefenen in de praktijk
- Feedback

Deliberate learning (Ericsson, 2017)

De ontwikkeling van de student staat centraal. De begeleidende tandem (IO en SO) is de gids die ervoor zorgen dat de studenten de ruimte krijgen voor eigen ontdekkingen en learning on the job (guided reinvention). In de PLG leren de teamleden **doelbewust** op basis van leervragen en ontwikkeldoelen in door hen zelf gevoede feedbackloops (Hoogendoorn, HKU 2017, A. Ericsons, 2017).

5 fasen

1. Stand up
2. Exploreren
3. Condenseren
4. Maken / plannen / ontwerpen
5. Retro (spectief)

- <https://www.leraar24.nl/419400/beter-lesgeven-met-lesson-study/>
- <https://wij-leren.nl/lesson-study.php>
- <https://www.nro.nl/onderzoeksprojecten/lesson-study-een-effectieve-professionaliseringsmethode>

- Lesson study; Kijken naar leerlingen (Cijvat, i. en Espeldoorn-Finke, M. 2019)
- Lesson study: een praktische gids voor het onderwijs (De Vries, S. Verhoef, N. en Goei, S.L. 2016)

Bijlage 3: Opdracht werkplekieren periode 4: Leerklimaat

Opdracht werkplekieren periode 4

In periode 4 leer je nog meer over de rol van de leerkracht. De aandacht ligt dan op het bieden van een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat.

Met een goed pedagogisch klimaat bereik je dat leerlingen zich veilig voelen, gezien en gehoord worden. Ze worden geaccepteerd zoals ze zijn. Een fijne, voorspelbare en positieve sfeer zorgt ervoor dat leerlingen (en ouders) graag naar school komen. Dit geeft een goede, ontspannen startsituatie om te leren. Aandacht en concentratie zijn daarnaast belangrijk om tot leren te komen.

[Pedagogisch klimaat | Primair onderwijs | Inspectie van het onderwijs \(onderwijsinspectie.nl\)](#)

Hoe ziet het leerklimaat er op jouw school uit? In deze periode ga je dit (verder) bekijken. In je PLG op de Opleidingsschool* onderzoek je de overeenkomsten en verschillen in het stimuleren van een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat vanuit verschillende perspectieven:

- Neem een kijkje bij elkaar in de klas. Wat zijn de overeenkomsten en verschillen qua veilig, ondersteunend, stimulerend leerklimaat? Gebruik hiervoor de kijkwijzer.
- Interview de IB'er, je mentor en de directie: welke rol spelen zij in het verzorgen van een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat?
- Bekijk het schoolplan van jouw werkplek: wat staat er over een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat?

Werkwijze

Verdeel de taken. Wie in de PLG gaan bij elkaar in de klas kijken? Wie gaan er interviewen? Wie bekijken het schoolplan? Waar gaan jullie dan precies op letten?

Ga dan per onderdeel aan de slag.

Wat wil je bij elkaar in de klas precies bekijken? Welk instrument zet je in bij de observatie?

Welke vragen ga je precies stellen aan de mentor, ib'er en de directie? Bereid deze vragen voor.

Wie bekijkt het schoolplan?

Om je te ondersteunen maken jullie gebruik van onderstaand schema. Door dit in te vullen, komen de overeenkomsten en verschillen duidelijk naar voren.

Pedagogisch begrip (theorie) rondom een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat.	Hoe zie je die aspecten terug in het schoolplan?	Wat zie je hiervan terug in het lokaal?	Wat zie je hiervan terug in de school? Hoe slagen collega's er in dit uit te dragen? Hoe geven ze het vorm?	Wat is de rol van de mentor, IB'er en de directeur?	Wat merkt de leerling hiervan?

Als het schema vanuit de verschillende groepjes is ingevuld, trekken jullie conclusies en schrijven jullie gezamenlijk enkele aanbevelingen. De conclusies en aanbevelingen passen op maximaal 2 A4, lettertype 11. Het document wordt bij iedereen opgenomen in het portfolio van de rijke opdracht, waarbij het voldoet aan het taalbeleid. Je deelt het ook met je mentor en de geïnterviewden.

Met deze opdracht werk je aan de volgende bekwaamheidseisen

Bekwaamheidseisen leerklimaat op de werkplek	
Brede professionele basis (1.10)	De aanstaande leerkracht heeft een nieuwsgierige houding, stelt zichzelf vragen en zoekt naar antwoorden vanuit verschillende perspectieven.
Brede professionele basis (1.11)	De aanstaande leerkracht toont verantwoordelijkheid in communicatie en samenwerking.

* Als jouw school (nog) geen opleidingsschool is, dan pak je deze opdracht met andere 1e jaars studenten bij jou op stage op. Mochten er geen andere 1e jaars studenten zijn, of als je tegen organisatorische problemen aanloopt, neem dan even contact op met je SLB'er.

Nuttige adresgegevens

Website www.ipabo.nl

Decanaat/Vertrouwenspersonen

Amsterdam: Rob Moggré/ José Riepstra
e-mail: r.moggre@ipabo.nl / j.riepstra@ipabo.nl

Alkmaar: Ans Koopman
e-mail: a.koopman@ipabo.nl

Examencommissie

e-mail: examencommissie@ipabo.nl

Teamleider: Arjen Bijlsma
e-mail: a.bijlsma@ipabo.nl